

MONITORI

maahanmuuttoasioiden ammattilehti • sisäasiainministeriö • 4/2009

Hyvästi kukkahattu!

Kukkahattu- ja rasismikortin käyttö kyllästyttää, samoin jako suomalaisiin ja maahanmuuttajiin.

S. 18

**Runsaasti
tietoa
kotouttamisesta**
S. 6–17

Ulkomainen työvoima takoo kunnalle rahaa S. 11

Hollannissa kotouttamiskurssit omasta kukkarosta S. 17

Tutkija: Maahanmuuttajien tietoja vähätellään S. 19

Lukijakuvassa poliisitarkastaja Per Ehrstén S. 31

Uusia keskustelunaiheita odotellessa

Maahanmuuttokeskustelussa esiintyy monenlaisia väitteitä ja epäilyksiä. Osa on varma, että keskustelua yritetään vaiennuttaa. Osa puolestaan toivoo, että keskustelu lakkaisi junaamasta paikallaan. Mitä voisi olla kaikkia tyydyttävä, kehittyneempi maahanmuuttokeskustelu?

Toivottuja kriteerejä ovat mm. että ihmisoikeuksia kunnioitetaan, ongelmia ei hyssytellä ja että keskustelu perustuu faktoille.

Tein gallupia uusista keskustelunaloituksista ja sain huumorilla höystettyjä ehdotuksia, kuten ”suomalaista kulttuuria ei tarvitse säilyttää” tai ”kotouttamispalvelut pitää siirtää yksityisten yritysten hoidettavaksi” jne. Näistä totisesti saisi irtoteltua uusia juonteita ja tarjoankin niitä vapaaseen käyttöön.

Muita ihmisiä kunnioittavaa keskustelua peräänkuuluttavat tuoreen pamfletin ”En ole rasisti, mutta...” kirjoittajat. Teoksen julkaisutilaisuudessa tekijät muistuttivat siitä, että maahanmuuttokriittisellä

keskustelulla ja sen äärimuodoilla on vaikutuksia erityisesti maahanmuuttajanuoriin. Aikuisten ihmisten kovasanainen keskustelu mielipidepalstoilla koskettaa nuoria, jotka vasta muodostavat omaa identiteettiään.

Tuoreen Maahanmuuttajanuoret Suomessa 2009 -tutkimuksen mukaan maahanmuuttajataustaiset nuoret kokevat ennakkoluuloja erityisesti vanhempien ihmisten, humalaisten ja median taholta. Taloudellisen tiedotustoimiston, SEK PRO:n sekä 15/30 Researchin to-

teuttama tutkimus sai runsaasti huomiota tiedotusvälineissä, mutta harva media pohti omaa rooliaan ennakkoluulojen vahvistajana. Se, että media on nimetty kärkikolmikkoon, tuntuu ensi näkemältä yllättävältä.

Lööpeissä asiat tietysti kärjistetään tai esille nostetaan epätavallisia ilmiöitä. Kirkko saa palstatilaa, kun kirkkoherra vaihtaa sukupuolta. Syksyllä otsikoihin singahti myös Venäjän tutkimuksen professori Timo Vihavainen, joka pohti teoksessaan länsimaiden tuhoa. Mediat poimivat teoksesta lähinnä islamiin liittyviä kommentteja, vaikka otsikoksi olisi voitu nostaa Vihavaisen ajatuksia maapallon lämpenemisestä tai ihmisten kuluttamisen vimhasta.

Ehkäpä Vihavaisen kirjasta laaditut otsikot ja islamiin liitetyt uhkakuvat edustavat mediasta välittyvää ennakkoluuloisuutta.

Nuoria koskevasta tutkimuksesta selvisi lisäksi se, että maahanmuuttajataustaisia ja kantasuomalaisia nuoria yhdistää moni seikka. Näitä ovat esim. työpaikkaan liittyvät haaveet, kielitaitoisuus, kansainväliset kontaktit ja matala kynnys muuttaa pois Suomesta. Jälkimmäinen

näky jo oman sukupolveni ihmisissä, joista moni ravaa ulkomailla joko opiskelemissa tai työssä, ja osa jääkin sinne.

Olisi kiinnostavaa tietää, kuinka maahanmuutosta puhutaan Suomessa 30 vuoden kuluttua. Tällä hetkellä keskusteluun osallistuvat henkilöt ovat syntyneet erilaiseen maailmaan kuin leikkipuistossa parhaillaan ähertävät taaperot. Nykyisten esikoululaisten syntymäpäiväjuhliin saapuu usein pikkuvieraita eri kulttuureista. Kun sukupolvet ja heitä määrittävät yhteiset kokemukset vaihtuvat, myös keskustelun aiheet ja näkökulmat vaihtuvat. Sitä odotellessa.

Kaisa Huikuri
Päätoimittaja

**Mitenköhän
maahan-
muutosta
keskustellaan
30 vuoden
kuluttua?**

TEEMA: Tässä numerossa kerromme kotouttamisesta ja maahanmuuton uutisoinnista.

Satu Haavisto

Tutustu Tao Linin kotoutumisen vaiheisiin sivulla 7.

Pääkirjoitus	2
Helsingin Bussiliikenne palkittiin	4
Enrique Tessierin kolumni	5

KOTOUTUMINEN

Notkahdukset kuuluvat elämään	6
Tao Linin kotoutumisen kaari	7

KOTOUTTAMINEN

Porkkanaa sanktioiden sijaan	8
Kuka tekee mitä? Kotouttamisen toimijat	9
TE-toimistossa suunnitelmat kotoutumiseksi	10
Raumalle muutetaan työn perässä	11
Järjestöt syventävät kotouttamista	12
Syrjäytymisen ehkäisyä käytännössä	13

LAKI

Kotouttamislaki ajan tasalle	14
Kokeilulaki: heti kiinni kotouttamiseen	15
Ulkomaalaislaki: päätöksiin vauhtia	15

KANSAINVÄLISYYS

Ruotsissa luotsi auttaa kotoutumaan	16
Hollannin ja Ranskan kuulumisia	17

RASISMI

Helsingin kaupungin linjaukset	18
Tietojen vähättely on rasismia	19

MEDIA

Maila-Katriina Tuominen: Tulijoiden oma ääni kuuluviin	20
Mielipidekirjoittelu lisääntynyt Internetissä kuhisee	21
	23

HALLINNOSSA TAPAHTUU

Kuntakorvauksiin korotuksia	24
Ministeri Thorsin kolumni	25
Tietojenkeruumatkalla Afganistanissa	26

ETNO

Viharikokset ja piilorasismi puhuttavat	27
---	----

KULTTUURI

Taide auttaa kotoutumaan	28
--------------------------	----

LYHYESTI

Uusia kirjoja ja julkaisuja	30
Lukijapalaute	31
Lukija muotokuvassa	31
Suomalaisuutta etsimässä	32

Tunnustus hyvälle työpaikalle

Memmi Ojantola

Uudenmaan TE-keskus myönsi Kotomaa – Uusimaa -tunnustuksen tänä vuonna Helsingin Bussiliikenne Oy:lle. Yritystä kiiteltiin maahanmuuttajien työllistämisestä ja hyvästä perehdytyksestä.

Helsingin Bussiliikenteen kaikista noin 1 300 kuljettajasta vähän alle puolet on maahanmuuttajia. Kaksi palkattua suomen opettajaa opettaa ammattisuomea varikoilla joka päivä, ja tarvittaessa uusi kuljettaja saa alussa mukaansa kummikuskin.

Henkilöstöjohtaja **Jussi Mertasen** mukaan univormu tekee kaikista ”helbiläisiä”.

– Emme katso, mistä kulttuurista henkilö tulee. Jos on pätevä, tänne vain, hän sanoo.

Palkinto on herättänyt paljon kiinnostusta yritystä kohtaan, ja Mertasta on pyydetty puhumaan monikulttuurisuudesta eri tilaisuuksiin.

Tunnustus myönnettiin viidettä kertaa. Se annetaan toimijalle, joka on parantanut

Kuvassa vasemmalta toimitusjohtaja Juha Hakavuori, pääluottamusmies Hannu Toikkanen, kuljettaja Tarik el Amri, henkilöstöjohtaja Jussi Mertanen ja kuljettaja Anshur Aden Helsingin Bussiliikenne Oy:stä.

maahanmuuttajien työllisyyttä, ammatillista kehittymistä ja etnisiä suhteita tai ehkäisytyö- ja syrjäytymistä. Tänä vuonna painotettiin

työllistämistä, koska työllistyminen on tärkeä osa kotoutumista.

ELY, AVI, APUa...

Valtion aluehallinto uudistuu. Uusia ELYjä ja AVEja istutetaan Suomen kartalle tammi- ja kettu- alkaen. ELYjen eli elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten vastuulla on muun muassa kuntien tukeminen kotouttamisessa, TE-toimistojen ohjaus sekä osaamisen kehittäminen maa- ja metsätaloustuotantosektorilla. ELYjä perustetaan viisitoista. AVI:t ovat puolestaan uusia aluehallintovirastoja, joita perustetaan kuusi. Uudistuksessa lakkautetaan

lääninhallitukset, työ- ja elinkeinokeskukset, alueelliset ympäristökeskukset, ympäristöluovutuskeskukset, tiepiirit ja työsuojelupiirien työsuojelutoimistot. Niiden tehtävät organisoidaan uudelleen edellä mainittuihin uusiin keskuksiin ja virastoihin.

Jotta lyhenteiden kanssa ei menisi kieli solmuun, kotimaisten kielten tutkimuskeskus on antanut ohjeita. Lyhennesana luetaan taustalla olevana kokonaisuutena sanana eli

AVI:ihin = aluehallintovirastoihin. Ja vaikka lyhennesana on isokirjaiminen, pääte kirjoitetaan pienin kirjaimin. Monikossa AVI ei kaikissa sijoissa taivu lyhennesanana; ei voida esimerkiksi taivuttaa AVEissa. Monikossa AVIa on taivutettava kaksoispisteen avulla, esimerkiksi AVI:jen tai AVI:issa. Vinkkinä myös, että hankalimmassa tapauksissa on parempi olla käyttämättä lyhenteitä.

Vantaa uudisti monikulttuurisuusohjelmansa

Työvoiman maahanmuutto ja kaupungin oma henkilöstöpolitiikka ovat Vantaan tuoreen monikulttuurisuusohjelman uudet painopisteet. Kaupunki aikoo palkata lisää maahanmuuttajia koko organisaatioonsa. Nelivuotisen ohjelman toivotaan myös edistävän maahanmuuttajien yrittäjyyttä ja tuovan Vantaalle lisää kansainvälisiä yrityksiä.

Vantaalla tehtiin ensimmäinen monikult-

tuurisuussuunnitelma vuonna 2002. Sitä lähdettiin uudistamaan viime vuonna. Valmisteluvaiheessa pohdittiin muun muassa sitä, miten kaupunki toimii yhdenvertaisten palvelujen järjestäjänä ja esimerkkinä työnantajana.

Kaupungin johto haluttiin sitouttaa ohjelmaan entistä paremmin.

– Halusimme korostaa kaupungin roolia

kansainvälisen ja monikulttuurisen ilmapiirin luojana, Vantaan monikulttuurisuusasiain koordinaattori **Hannele Lautiola** kertoo.

Monikulttuurisuusasiain neuvottelukunnan ja virkamiestyöryhmän lisäksi ohjelman suunnitteluun otettiin mukaan myös kaupungin henkilöstö, asukkaat, poliisi, työvoimaviranomaiset ja seurakunta.

Näkökulmia siirto-laisuuteen

Miksi viranomaisten viestintä ja mediat ylläpitävät kuvaa kasvavasta, laittomasta maahanmuutosta? Näin kyselee Muuttoliikkeessä-hanke, joka on avannut uuden verkkosivuston.

Portaalissa www.muuttoliikkeessa.fi on artikkeleita, elämäntarinoita ja kolumneja, jotka käsittelevät siirtolaisuutta eri näkökulmista.

Muuttoliikkeessä-hankkeen takana on joukko kansalaisjärjestöjä ja tutkijoita. Joukossa ovat muun muassa Amnesty International, Suomen Punainen Risti, Kehys ry ja Pakolaisneuvonta. Hanke on saanut ulkoasiainministeriön viestintätukea.

Tekijätiimi nostaa esille ajatusta siitä, että muuttoliikettä käsitellään mediassa yksipuolisesti. Kaikille avoin sivusto nostaa esille pakolaisuuden lisäksi myös myönteisiä siirtolaisuusilmiöitä, kuten aikokiertoa.

Infopankin tarjonta laajeni

Maahanmuuttajille suunnatussa Infopankissa on avattu Helsingin seudun – Espoon, Vantaan ja Kauniaisten – monikieliset sivut. Valtakunnalliseen verkkopalveluun on koottu 15 kielellä tietoa muun muassa asumisesta, koulutuksesta, kielten opiskelusta, lupa-asioista sekä työstä. Myös maahanmuuttotyöntekijöille suunnattuja sisältöjä kehitetään. Vuonna 2010 Infopankissa avautuu Helsingin seudun suomen kielen koulutustietohaku, josta tietoja voi hakea suomeksi, englanniksi ja venäjäksi. www.infopankki.fi

Uusi identiteetti uudella vuosisadalla

Minkälainen identiteetti meille muodostuu tällä vuosisadalla, kun yhteiskunnastamme tulee etnisesti ja kulttuurisesti monimuotoisempi? Niputetaanko maahanmuuttajat yhteen uusien suomalaisten ryhmään vai haluavatko he mieluummin omaksua kaksi identiteettiä ja kutsua itseään esimerkiksi irakinsuomalaisiksi?

Vuonna 1941 julkaistussa keskikoulun maantiedon kirjassa väitettiin, että suomalaiset kuuluivat kahteen päärotuun: pohjoismaiseen ja itäbaltialaiseen. Ensimmäiselle rodulle ominaisia piirteitä olivat ”pitkä, laiha, sinisilmäinen, vaaleatukkainen ja punaposkinen”. Jälkimmäistä kuvailtiin sanoilla ”vankkarakenteisempi, vaaleahiuksinen, ei punaposkinen”.

Vaikka tällaisille luokitteluille ei ole tieteellisiä perusteita ja nykyisenä tietoaikakautena ne tuntuvat oudoilta, jotkut historiankirjat luokittelivat suomalaisia tällä tavoin vielä 1970-luvulla. Tämänkaltaiset rotujaottelut saivat aikaan muuan muassa sen, että suomalaisen määritelmä pysyi varsin suppeana.

Mielestäni identiteettimme suomalaisina muuttui radikaalisti uusien lakien – perustuslain (1999), kansalaisuuslain (2003) ja yhdenvertaisuuslain (2004) – voimaantumisen myötä. Vaikka näissä ei ole mainittu termiä monikulttuurinen yhteiskunta, niissä osoitetaan suurta herkkyyttä vähemmistöjä ja kulttuurisen monimuotoisuuden hyväksymistä kohtaan.

Me kaikki tiedämme, että asenteita ei lakien avulla muuteta hetkessä. Ne voivat kuitenkin olla yhteiskunnallisten arvojemme ja pyrkimystemme kannalta tärkeitä vedenjakajia.

Kirjoittaja on toimittaja ja työskennellyt ulkomaankirjeenvaihtajana useissa maissa. Hän toimii myös Otava opiston kansainvälisten suhteiden koordinaattorina.

Identiteettimme suomalaisina muuttui lakiuudistusten myötä.

Pääministeri **Matti Vanhanen** on kutsunut maahanmuuttajia uusiksi suomalaisiksi. Tässä luokittelussa ei ole periaatteessa mitään väärää, sillä se viittaa pysyvyyteen ja yhteiskunnan valmiuteen hyväksyä uusia tulokkaita. Muihin luokitteluihin on suhtauduttu ristiriitaisin tuntein. Esimerkiksi luokitteleminen maahanmuuttajaksi ei viittaa pysyvyyteen.

Vaikka tällaisia identiteettiluokitteluja tyrkytetään ulkopuolelta, on tärkeää pitää mielessä, että se, miksi eri ryhmät kutsuvat itseään, riippuu heistä itsestään. Joillekin vähemmistöille tämä on tärkeämpää kuin toisille.

Se, mitä identiteettiä ryhmä haluaa käyttää – olipa se sitten uusi suomalainen, suomalainen, kaksitahoinen tai monitahoinen identiteetti tai ei mitään – ei ole tässä oleellista. Keskeisintä on se, että me yhteiskuntana pystymme ammentamaan voimaa monimuotoisuudestamme ja Suomesta voi tulla uusi koti niille, jotka päättävät asua kanssamme.

Enrique Tessieri

Kotoutumiskaari piirtää reitin uuteen maahan

Kotoutuminen on prosessi, jolla on alku, mutta ei välttämättä loppua. Tätä kehitystä kuvaa kotoutumiskaari.

Kotoutumiskaari kehitettiin alun perin työkaluksi Suomen Punaisen Ristin Kotopolku-hankkeeseen.

– Kaari on tehty sekä ammattilaisille asiakastyötä varten että maahanmuuttajille kotoutumisen tueksi, SPR:n maahanmuuttaja-ohjelman kehittämispäällikkö **Johanna Matikainen** kertoo.

Kaaren avulla maahanmuuttaja voi tutkia omaa kotoutumistaan. Hän voi arvioida ja muistella omia vaiheitaan uudessa maassa: mitä minulle on tapahtunut vuosien varrella?

Suurimmalla osalla ihmisistä kotoutumisen prosessi ei pääty koskaan, vaikka esimerkiksi oheiseen mallikaareen on merkitty sekä alku- että loppupiste.

– Ei voi sanoa, että nyt se on loppu, nyt sinä olet kotoutunut, Matikainen sanoo.

Alkuvaihe on usein vaikein

Vaikka Kotopolku-hanke on jo päättynyt, kaarta käytetään edelleen, kun maahanmuuttajille järjestetään kotoutuspalveluita. Sitä käytetään myös opetuksessa havaintovälineenä.

– Tuen tarve painottuu yleensä alkuvaiheeseen. Silloin tarvitaan monenlaista apua, viranomaisten ja järjestöjen tukea mutta ennen kaikkea muuttajan omaa panosta, Johanna Matikainen kertoo käytännön kokemuksista.

Ihmisen henkinen tila vaikuttaa luonnollisesti siihen, miten aktiivisesti hän tarttuu tarjolla oleviin mahdollisuuksiin.

– Alkuvaiheessa maahanmuuttajalla saatetaan olla huonoja fiiliksiä. Uusi yhteiskunta ja kulttuuri voivat tuntua vierailta ja vaikeilta.

Masentunut ihminen ei ehkä motivoi

kielikurssille tai keskusteluryhmään. Tällöin tarvitaan henkilökohtaista tukea.

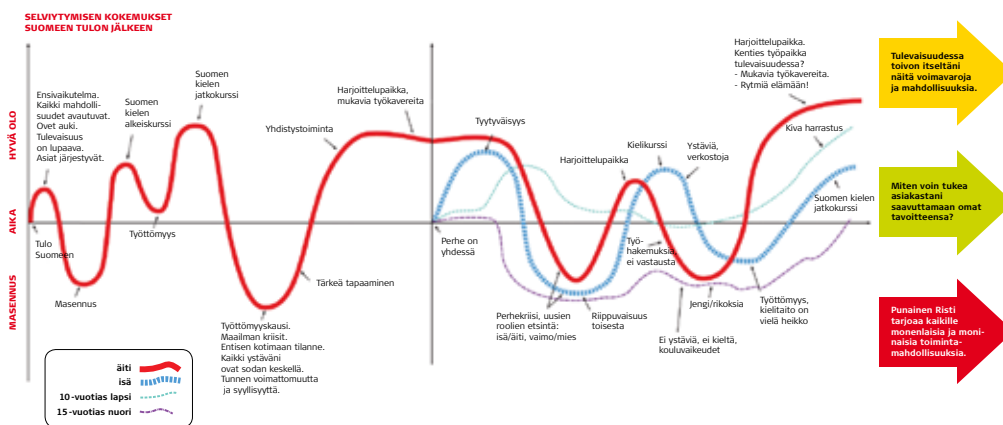
Kotoutumisprosessin edetessä ihmisen omat mahdollisuudet vaikuttaa kotoutumiseensa paranevat. Pidempään maassa asuneelle voi olla tärkeintä osallistua kansalaisyhteiskunnan verkostoihin, eikä ulkopuolista tukea tarvita kuten alkuvaiheessa.

– Jossakin kohtaa saatetaan saavuttaa vaihe, että liiallisesta tukemisesta on jo haittaa, tehdään ihminen riippuvaisiksi tukitoimista.

Kotoutumiskaarta tarkastelemalla voidaan havaita, että notkahdukset ovat luonnollisia. Huonompien aikojen jälkeen tulee parempia. Henkilökohtaiset tuntemukset eivät sitä paitsi aina heijasta suoraan kotoutumisen edistymistä.

– Ihmisestä voi alkaa tuntua pahalta, vaikka omassa olosuhteissa ei ole tapahtunut muutoksia. Tämän huomaaminen opettaa työstämään omaa kotoutumisprosessia.

KOTOUTUMISKAARI

www.punainenristi.fi

Työkalu moneen käyttöön

Kotoutumiskaari soveltuu Johanna Matikaisen kokemusten mukaan kaikenlaisille muuttajille, olivatpa muuton syyt mitkä tahansa.

– Eräs tuttavani muutti hiljattain Kanadaan mennäkseen siellä naimisiin. Hän otti kaaren mukaansa ja aikoo seurata sen avulla omaa prosessiaan.

Kotoutumiskaari alkaa piirtyä, kun henkilö tulee uuteen maahan. Matikaisen arvioiden mukaan kotoutumiskaarta kannattaa lähteä käymään läpi vasta, kun henkilö on asunut Suomessa ainakin kaksi vuotta. Oheisen kuvan esimerkkikaaren aikajanan pituudeksi Matikainen arvioi 5–10 vuotta.

– Prosessissa on kysymys myös perheestä. Eri perheenjäsenet sopeutuvat eri tahtiin, ja tähän voi kulua hyvinkin pitkä aika.

Kotoutumiskaari löytyy SPR:n internet-sivuilta:

www.punainenristi.fi/kotoutuminen

Kaarta käännetään parhaillaan englanniksi, venäjäksi, arabiaksi, somaliaksi ja ranskaksi.

Kirjailija Kiinasta

Tao Lin, 42, tuli Suomeen samaa reittiä kuin niin moni muukin, rakkauden kautta.

Jouluun valmistautuva Suomi tuntui Kiinan-tulokkaasta puhtaalta, valkoiselta ja rauhalliselta.

– Ensimmäinen kuukausi meni tutustuessa omaan mieheen ja hänen sukulaisiinsa. Silloin en vielä ollut valmis tutustumaan muihin ihmisiin.

Aktiivisena ihmisenä Tao Lin ryhtyi opiskelemaan suomea.

– Se tuntui niin vaikealta, hän muistelee.

Tao sai huomata, että hänen Kiinassa hankkimansa englanninkielen taito hidasti suomen oppimista: keskustelu kääntyi nopeasti englanniksi, kun yhteisiä sanoja ei tahtonut löytyä.

Ensimmäisen vuoden aikana perheelle syntyi ensimmäinen lapsi. Tao oli kotiäitinä, kunnes lapsi täytti kaksi vuotta.

– Silloin iski masennus. Minulla ei ollut mitään yhteyttä kodin ulkopuolelle.

Kirkostako apu eristykseen?

Ainoan suomalaiskontaktin tarjosivat jehovantodistajat, jotka tulivat soittamaan ovikelloa. Tao kokeilikin, olisiko kirkko hänelle sopiva ympäristö.

– Se ei ollut minun jut-

tuni. Sovellan elämäni taolaisuuden ja konfutselaisuuden oppeja.

Lopulta hän pääsi Naantalın kylpylään tarjoilijaharjoittelijaksi.

– Olin niin onnellinen siitä, että minulla oli työpaikka.

Ravintolauran katkaisi vaikea selkävaiva. Selkä tuli niin kipeäksi, että Tao joutui viettämään kaksi viikkoa sängyssä. Siinä hänellä oli aikaa miettiä tulevaisuuttaan.

– Se oli pelottavaa. Mitä minä nyt tekisin?

– Sitten koin, että minun on löydettävä

uusi tie. Ihan kuin joku olisi antanut minulle merkin.

Jäniksen vuodesta käännekohta

Avoliitto jäi taakse, mutta Tao Lin etsi yhä tietä parempaan tulevaisuuteen.

Hän ryhtyi pohtimaan kirjan kirjoittamista, mutta epäily hiipi aina mieleen. Ei kai hän pystyisi kirjoittamaan suomeksi?

– Sitten luin **Arto Paasilinnan** Jäniksen vuoden. Se on hieno tarina, joka on kuitenkin kirjoitettu yksinkertaisella kielellä.

Yliopistossa suomenkielen opettaja vielä rohkaisi kirjailijanalkua, ja esikoisromaani Suomen taivaan alla ilmestyi keväällä 2008. Seuraavana vuonna Tao Lin muutti Helsinkiin kahden tyttärensä kanssa. Nykyisin hän opettaa kiinalaista teekulttuuria työväenopistoissa ja järjestää teetilaisuuksia.

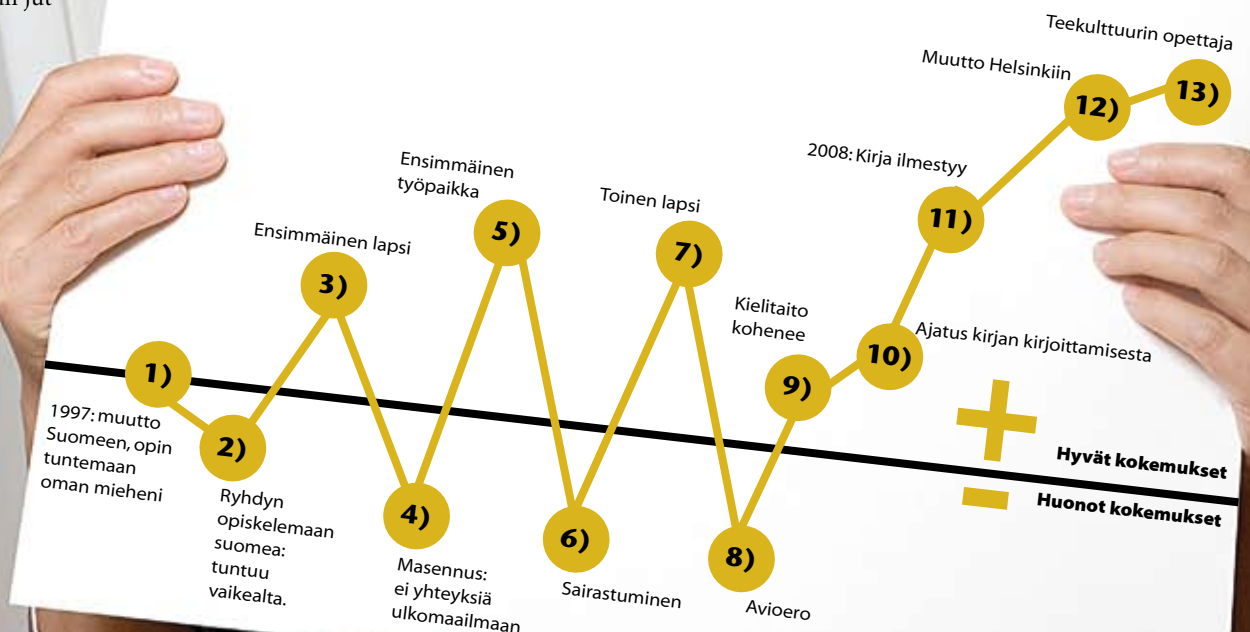
Kiinassa hankittu teeoppi oli lopulta se juttu, joka avasi Taolle yhteyksiä suomalaisiin ihmisiin.

– He ovat hurjan avoimia ja hyväksyvät minut.

Risto Paananen

Kuva: Satu Haavisto

Tao Linin kotoutumisen kaaren vaiheita:

Porkkanaa, ei keppiä

Suomen kotouttamisjärjestelmä on suhteellisen laaja ja monipuolinen, mutta ei täysin toimi.

Koulutusta ei ole tarjolla riittävästi, ryhmät ovat täysiä ja maahanmuuttajat eivät saa kotouttamistoimista tarpeeksi tietoa. Ne eivät myöskään aina vastaa heidän tarpeitaan. Onko tilanne todella näin huono?

Maahanmuuttojohtaja **Mervi Virtanen** sisäministeriöstä arvioi, että ongelmia on liioiteltu.

– Pääosa on kotoutunut hyvin, he ovat mukana työelämässä ja yhteiskunnassa.

Väestöliittoa kiinnostaa kotoutumisen onnistuminen nimenomaan lasten ja nuorten näkökulmasta.

– Neuvolat, koulut ja päiväkodit ovat kohdallisen hyvin resursoituja. Niillä on tärkeä rooli tiedon jakamisessa maahanmuuttaja-

vanhemmille, monikulttuurisuusasioiden päällikkö **Anne Alitolppa-Niitamo** Väestöliitosta arvioi.

Perustaitojen puute esteenä

Kotouttamisen suuriksi haasteiksi Mervi Virtanen ja Anne Alitolppa-Niitamo mainitsivat nuorten syrjäytymisen peruskoulun jälkeisestä jatkokoulutuksesta sekä luku- ja kirjoitustaidottomien aseman.

– Heillä on pitkä tie päästä töihin tai opiskelemaan mitään muutakaan ilman kirjoitus- ja lukutaitoa, Virtanen toteaa.

Suomen kielen oppiminen ja ymmärtäminen on keskeinen asia maahan asettumisen onnistumisessa.

– Tieto jää irralliseksi, jos ei varmisteta sen ymmärtämistä. Olemme Väestöliitossa ehdottaneet, että maahanmuuttajille pitäisi antaa kaksinkertainen aika asiakastapaamisissa, Alitolppa-Niitamo sanoo.

Ei turhille sanktioille

Kotouttamisjärjestelmässä ei ole rangaistuksia esimerkiksi siitä, jos ei osallistu opetukseen. Mervi Virtasen mukaan järjestelmään kuitenkin liittyy sisään rakennettuja sanktioita.

Henkilö, jolle on tehty kotoutumissuunnitelma, saa kotoutumistukea joko työmarkkina- tai toimeentulotukena. Kotoutumistuen määrää voidaan leikata, jos maahanmuuttaja ei osallistu kotouttamissuunnitelman toimeenpanoon.

– Ihmisillä voi olla sairauksia ja traumaattisia kokemuksia, joiden takia he jäävät pois. Tällaisissa tilanteissa pitäisi neuvotella suunnitelman muuttamisesta.

Anne Alitolppa-Niitamo kannattaa motiivointia ylimääräisten rangaistusten sijaan.

Virtasen mukaan suurempi ongelma on se, ettei kunnilla tai TE-toimistoilla ole tar-

VIISI VÄITETTÄ KOTOUTTAMISESTA

1

Kotouttamisjärjestelmä ei toimi

Kyllä se toimii, mutta resursseja on liian vähän.

2

Kotoutumissuunnitelman tekeminen TE-toimistoissa kestää liian kauan.

Lain mukaan suunnitelma tulisi tehdä kahdessa kuukaudessa. Aina tähän ei päästä.

3

Kotouttaminen tulee kunnille liian kalliiksi.

Kotouttamatta jättäminen tulee paljon kalliimmaksi, jos ihmiset syrjäytyvät työelämästä ja yhteiskunnasta.

4

Maahanmuuttajilta vaaditaan liian korkea kielitaito, vaikka vähempikin riittäisi työn tekemiseen.

Tarvittava taso riippuu tehtävästä työstä. Palveluammateissa tarvitaan parempaa kielitaitoa kuin esimerkiksi rakennustyömaalla.

5

Maahanmuuttajien pitäisi itse kotoutua aktiivisemmin.

Maahantulon alkuvaiheessa useimmilla on kova halu päästä mukaan yhteiskuntaan. Yhteiskunnankin pitäisi avautua ottamaan tulijat vastaan.

(Vastaukset: Mervi Virtanen)

”Pääosa on kotoutunut hyvin, he ovat mukana työ-elämässä ja yhteiskunnassa.”

peeksi rahaa vaadittavien kurssien pitämiseen tai kurssit ovat täynnä.

Maahanmuuttajanuorten koulupudokkuutta voitaisiin vähentää parantamalla opinnonohjausta, tiedottamalla mahdollisuuksista enemmän vanhemmille sekä perustamalla erilaisia läksyjentekoryhmiä.

Syynä opintojen viivästyamiseen on usein hankaluus oppia suomea.

– Moni tarvitsisi syventäviä kieliopintoja, Virtanen arvioi.

Tuomo Tarvas
Piirros: Adam Korpak

Monen palan peli

Ministeriöt, kunnat ja järjestöt korostavat yhteistyön merkitystä kotouttamisessa. Tavoitteena on selkeyttää vastuualueita, rahoitusta ja tiedottamista.

Sisäasiainministeriöllä on päävastuu kotouttamispolitiikasta.

– Kotoutumien tapahtuu arkisissa tilanteissa, me ministeriössä tarjoamme siihen taustatukea, toteaa ylitarkasta **Juha-Pekka Suomi**.

Kotouttaminen on poikkihallinnollista ja työ on jakautunut useaan ministeriöön. Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen järjestämisestä. Opetushallinto kehittää maahanmuuttajakoulutusta ja vastaa opetus-

materiaaleista. Sosiaali- ja terveysministeriö huomioi maahanmuuttajien terveyden. Ympäristöministeriön rooli liittyy asumiseen.

Kotouttamisen kokonaisvastuu oli aiemmin työministeriöllä.

– Pienoinen ongelma on, että aikuisten maahanmuuttajien kotouttamiseen varatut rahat ovat edelleen työ- ja elinkeinoministeriöllä, mikä vaikuttaa sisäasiainministeriön mahdollisuuksiin kehittää kotouttamista, Suomi toteaa.

Yksi työ- ja elinkeinotoimistojen tärkeim-

piä tehtäviä on edelleen kotoutumiskoulutuksen hankkiminen.

Ylitarkastajan mukaan yhteistyö vaatisi lisää systemaattisuutta.

– Viime vuonna eduskunta peräänkuulutti kotouttamiseen lisää voimavaroja. Samalla eri toimijoiden vastuita pitäisi selkiyttää ja yhteistyötä lisätä ministeriöiden ja hallinnonalojen kesken.

Ministeriön näkökulmasta järjestöt tekevät paikallistasolla merkittävää työtä. Ne taivoittavat niitäkin tulijoita, jotka muuten voi-

sivat jäädä kokonaan kotouttamispalvelujen ulkopuolelle.

Kunnilla kokonaisvastuu

Kunnallisia palveluita maahanmuuttajille tarjoavat terveys- ja sosiaalitoimi, koulut ja kirjastot. Kulttuuritoimi kotouttaa myös valtaväestöä uusiin tulokkaisiin.

– Kotouttaminen voi olla virallista, mutta yhtä hyvin päivähoidon työntekijä voi selittää maahanmuuttajaäidille päivähoitojärjestelmää, toteaa Tampereen maahanmuuttajatyön pääkoordinaattori **Marja Nyrhinen**.

Nyrhisen mukaan kunnan ja valtion yhteistyö maahanmuuttoasioissa on yleensä toimivaa ja keskustelevaa.

Raha on ikuisuuskyseminen. Lain mukaan kokonaisvastuu kotouttamisesta on kunnilla, mutta rahoitusvastuu valtiolla.

– Siitä seuraa, että toinen osapuoli ihmettelee, miksei mitään tapahdu, ja toinen kummeksuu rahoituksen puuttumista.

Yhteistyötä kolmannen sektorin kanssa tulisi Nyrhisen mukaan hyödyntää enemmän. Tampereella on käytössä tilaaja-tuottaja-malli, joten kaupunki voisi ostaa kotouttamispalveluja järjestöiltä.

Nyrhinen pohtii, että yhteistyö maahanmuuttajajärjestöjen kanssa vaatii järjestöiltä kuitenkin lisää kypsymistä, jotta yhteistyötä voitaisiin vakinaistaa.

Järjestöt tukevat

Viranomais ei yksinään kotouta ketään, vaan maahanmuuttaja tarvitsee kansalaisyhteiskuntaa, jonka toimintaan osallistua. Näin uskoo Suomen Punaisen Ristin maahanmuuttajaohjelman kehittämisspäällikkö **Johanna Matikainen**.

– Utta kieltä opiskeleva tarvitsee ihmisiä, joiden kanssa puhua.

Järjestöt voivat tarjota paikan asettua uuteen kotimaahan.

– Parhaassa tapauksessa apua saaneesta maahanmuuttajasta tulee niin aktiivinen, että hän alkaa itse vetää toimintaa muille tulleille, Matikainen kertoo.

Kymmenen vuotta sitten voimaan tullessa ensimmäisessä kotouttamislaissa oli vain vähän mainintoja kansalaisyhteiskunnan roolista. SPR:lle työnjako on nykyisin selvä: viranomaiset kotouttavat ja SPR tukee.

Matikainen toteaa, että viranomaisten kotouttamissuunnitelmassa on kuitenkin vielä parannusta vaativia osa-alueita. Maahanmuuttaja voi joutua odottamaan henkilökohtaisen kotouttamissuunnitelmansa laatimista ja suunnitelman mukaisen koulutuksen alkua.

– SPR:n ja muiden järjestöjen toimintaan voi tulla mukaan missä vaiheessa tahansa. Viranomaisten tulisi tuntea järjestökentän palvelut, jotta he voivat kannustaa maahanmuuttajia niihin mukaan. Järjestöjen puolestaan tulee tiedottaa toiminnastaan, kertoo Matikainen.

Katja Palhus

Utta kieltä opiskeleva tarvitsee ihmisiä, joiden kanssa puhua.

Oma aktiivisuus tärkeää

TE-toimistossa kotouttamissuunnitelma tehdään kaikille työttömiksi työhakijoiksi ilmoittautuville, pysyvästi Suomessa asuville maahanmuuttajille. Oikeus kotouttamissuunnitelmaan on kolme vuotta ensimmäisestä väestörekisteriin merkitsemispäivästä lukien.

Aluksi TE-toimistossa selvitetään tulijan taustat: työkokemus, tutkinnot ja valmiudet siirtyä työmarkkinoille. Sen jälkeen sovitaan jatkosta.

– Suurimmalla osalla se on hakeutuminen suomenkielen koulutukseen, **Marjatta Erharuyi** Helsingin teoimiston maahanmuuttajapalveluista sanoo.

Kielitaidon kartuttua asiakkaan kanssa pohditaan erilaisia polkuja työllistymiseksi. Hänet voidaan ohjata työelämävalmennukseen, ohjaavaan koulutukseen, ammatillisten opintojen pariin tai hänen työllistämistään voidaan tukea.

Kotoutumisen onnistumisessa maahanmuuttajan oma aktiivisuus on ratkaisevaa.

– Viranomaiset järjestävät toimenpiteitä. Jos asiakas itse ei motivoitu, emme voi sille mitään.

Vauhtia työllistymiseen

Esimerkiksi TE-toimistoissa on haettu vauhtia ESR-projektien avulla työllistymiseen ja alkuvaiheen ohjaukseen.

Pohjanmaalla viime vuonna startanneen Bothnia Intergration -hankkeen tavoitteena on tiivistää kuntien, viranomaisten, työnantajien, koulutusorganisaatioiden ja kolmannen sektorin yhteistyötä.

– Ajatuksena on perustaa neuvontapiste, joka tarjoaa viranomaispalveluihin, työhön, opiskeluun ja myös vapaa-ajan järjestötoimintaan liittyvää tietoa ja ohjausta maahanmuuttajille, projektipäällikkö **Katarina Fogde** kertoo.

Keskukseen on määrää palvelua myös työnantajia, kuntia ja muita viranomaisia maahanmuuttoon liittyvissä kysymyksissä.

Raumalle muutetaan työn perässä

Olkiluodon ydinvoimalaa rakentaa iso joukko ulkomaalaisia. Heidän maksamistaan veroista kertyy lähialueen kunnille jättipotti.

Raumalla ja sen naapurikunnissa maahanmuuttajat ovat pääasiassa työperäisiä muuttajia ja heidän perheenjäseniään. Yksi suurimmista ulkomaalaisten työllistäjistä on Olkiluodon ydinvoimalatyömaa, jonka myötä alueelle on muuttanut työntekijöitä yli 60 eri maasta. Iso osa heistä on Puolasta, mutta myös muista Itä-Euroopan maista. Toinen suuri työllistäjä on Rauman telakka.

Tulijoita on kahdenlaisia. Osa palaa viimeistään vuoden parin jälkeen kotiin tai jatkaa johonkin toiseen maahan.

– Kiinteitä lukuja on vaikea antaa, koska vaihtuvuus on rajua, Maahanmuuton kehittämisohjelman projektipäällikkö **Regina Pruel-Santanen** sanoo.

Osa tulijoista jää kuitenkin maahan pysyvästi.

He opettelevat kielen ja tuovat mukanaan puolison ja lapset. Moni on ottanut lainaa ja ostanut talon.

Alueen kunnat hyötyvät muuttajista muun muassa kasvaneiden verotulojen muodossa. Ulkomaalaistyöntekijät kartuttivat viime vuonna Rauman kaupungin verokassaa reilulla viidellä miljoonalla. Se on vajaa viisi prosenttia Rauman keräämästä kunnallisverosta.

Naapurikunta Eurajoella kunnallisverotuotosta peräti kolmasosa kertyi ulkomaalaisten maksamista veroista.

Projektin luo verkostoja

Rauman kaupungilla ei ole omaa vakituista maahanmuuttotoimistoa tai omaa kotouttamiskoordinaattoria. TE-keskuksen osin rahoittaman maahanmuuton kehittämisohjelma -projektin työntekijät ovat käytännössä tehneet myös kotouttamistyötä.

Projektin tavoitteena on luoda verkostoja viranomaisten, yhdistysten, seurojen, yritysten, ammattiliitojen ja oppilaitosten välillä sekä laatia ja mallintaa kotouttamiskäytäntöjä.

– Mutta kun ihmisiä tulee kysymään neuvoo, me autamme, projektipäällikkö **Tiina Leskinen-Salminen** sanoo.

Kysymyksiä tulee niin työehdoista, sosiaaliturvasta, ammattiliittoa liittymisestä kuin arkielämän asioista.

– Miten saan Kela-kortin, tai lapselle päiväkotipaikan? Tai voiko työnantaja irtisanoa ammattiliittoa kuulumisen perusteella? Miten Suomen sosiaaliturva, verotus ja koulu-laitos toimivat?

Projekti on järjestänyt maahanmuuttajille tietoiskuja muun muassa yhdessä Länsi-Suomen kesäyliopiston ja Rauman kansalaisopiston kanssa esimerkiksi verojen maksuista ja lastensuojelusta.

Lisää koulutusta viranomaisille

Kaupungin omalle kiinteälle maahanmuuttotoimistolle olisi kyllä tarvetta jatkossakin. Sieltä ihmiset saisivat ensivaiheen ohjausta.

Rauman kaupungin kehittämis-päällikkö **Ritva-Liisa Korpela** muistuttaa, että myös viranomaiset tarvitsevat koulutusta, koska uudet kuntalaiset saavat palvelua samoilta tahoilta kuin muutkin.

Moni on ottanut lainaa ja ostanut talon.

Esimerkiksi Kela, työ- ja elinkeinotoimisto ja verotoimisto ovat jo satsanneet virkailijoiden kielitaidon parantamiseen.

Virallisen kotouttamisen rinnalla tarvitaan kuitenkin myös epävirallista toimintaa.

Maahanmuuton kehittämisohjelman yksi tavoite on ollut verkostojen luominen maahanmuuttajien itsensä keskuuteen. Suunnitteilla on monikulttuuriyhdistyksen perustaminen.

– Ei ole tarkoituksenmukaista, että aina joku virallinen instanssi hoitaa kaikki asiat. Aktiiviset ihmiset voivat itse koota ja esitellä omille ryhmilleen tärkeitä asioita, Tiina Leskinen-Salminen huomauttaa.

Natasha Petrell

3 vinkkiä kotouttamistyöhön

- 1** Kerro mahdollisimman yksinkertaisesti viranomaisen toiminnasta. Ennakkokäsitykset voivat pelottaa.
- 2** Näe ihminen maahanmuuttajuuden takana. He ovat samanlaisia iloineen ja suruineen kuin mekin.
- 3** Aseta itsesi tulijan asemaan. Näin pystyt ymmärtämään ja kunnioittamaan hänen rohkeuttaan muuttaa maahan, jonka kieltä ja tapoja hän ei tunne.

Rahoitus tökkii

Kansalaisjärjestöt auttavat viranomaisia tavoittamaan ja tuntemaan maahanmuuttajia.

Järjestöjen painoarvo maahanmuuttajien kotouttamisessa kasvaa, uskoo Etnisten suhteiden neuvottelukunnan ETNOn pääsihteeri **Sari Haavisto**.

– Niiden vahvuuksia ovat tavoitettavuus ja matala kynnyks.

Järjestöt paikkaavat viranomaisten kotouttamistoimia etenkin hyvällä kieli- ja kulttuurituntemuksellaan. Suomen maahanmuuttajajärjestöt kattavat yhteensä parisataa eri kansallisuutta, ja niillä on hyvät verkostot ruohonjuuritasolla.

Toiminta suoraan kansalaisten parissa on

tehokasta esimerkiksi rasmin vastaisessa työssä. Järjestöjen verkostojen avulla viranomaiset saavat arvokasta tietoa kentältä.

Tarjolla vain pätkärahaa

Järjestöjen tärkeys tunnustetaan, mutta ongelmana on rahoitus.

– Järjestöillä on aina kova huoli rahoituksen loppumisesta ja siitä, miten toimintaa pystytään jatkamaan, Haavisto sanoo.

Onnistuneen toiminnan tulevaisuus on joka kerta vaakalaudalla, kun rahoitus on katkolla. Pysyviä rakenteita, kuten toimitiloja ja henkilökuntaa, on vaikea hankkia pätkärähdä. Rahat maksetaan usein takautuvasti, ja pienillä järjestöillä ei ole millä aloittaa.

Rahoittajat, kuten RAY, haluaisivat järjestöjen tekevän enemmän yhteistyötä. Nyt samaan tarpeeseen saattaa hakea rahoitus-

ta useampi toisistaan täysin tietämätön työryhmä.

Kumppanit eivät löydä toisiaan muun muassa ennakkoluulojen takia. Yhteisprojekteja myös arastellaan epäonnistumisen pelossa. Epävirallisen näköinen ja ehkä kankealla suomella laadittu yhteistyökutsu voi jäädä ison kattojärjestön hallintorutiineissa hyllylle.

Useimmat maahanmuuttajajärjestöt ovat pieniä yhdistyksiä, joilla ei ole kokemusta hallinnon ja byrokratian pyörittämisestä. Suomessa on kuitenkin myös vuosikymmeniä toimineita järjestöjä, jotka voisivat täydentää uudempien osaamista kokemuksellaan. Esimerkiksi Suomen Pakolaisavun Järjestöhautomo antaa neuvoja yhdistystoimintaan ja rahoituksen hakemiseen.

Kirsi Salo

FAKTA

Avustusta monesta tuutista

Monikulttuurisuutta tukevaa ja rasmin ja syrjinnän vastaista työtä avustavat lukuisat eri tahot. Kunnat ja kaupungit myöntävät toiminta-avustuksia tai lainaavat tiloja. Valtio rahoittaa järjestöjä veikkausvaroin, ja avustuksia haetaan opetusministeriöltä.

Raha-automaattiyhdistys on tukenut tänä vuonna maahanmuuttajapalveluja yli 2,9 miljoonalla eurolla. Lisäksi rahoitusta myöntävät Euroopan pakolaisrahasto ja kotouttamisrahasto sekä useat säätiöt.

Rahoituslähteitä löytyy sisäasiainministeriön sivuilta:

www.intermin.fi > Maahanmuutto > Etnisten suhteiden neuvottelukunta > Tietoa järjestöille ja sidosryhmille.

Futureimagebank

Harjoittelija Tanja Loikkanen vetää suomenkielen harjoituksia Sihachack Bangonelle (vas.) ja Saisunee Chaiyanalle. Ohjaaja Ruchida Hietikko auttaa heitä thaiksi.

Tietoa annetaan esimerkiksi työnhausta ja yrittäjyydestä.

Apua yhdeltä ovelta

Monika-Naiset liitto ry on etnisten naisjärjestöjen kattojärjestö.

Kuka voi hakeutua terveyskeskukseen? Mitä asioita Kela hoitaa? Näitä pohtii moni suomalaista yhteiskuntaa tuntematon.

Myöskään opiskelemaan tai työharjoitteluun lähtö ei ole kaikille itsestään selvää. Jos kotona joutuu vielä väkivallan uhriksi, hyväksään kotoutumissuunnitelma ei toteudu.

– Eihän ihminen pysty silloin keskittymään kursseilla ja oppimaan kieltä, sanoo Monikulttuurisen Voimavarakeskus Monikan koordinaattori **Nasima Razmyar**.

Voimavarakeskus on osa vuonna 1998 perustettua Monika-Naiset liittoa, johon kuuluu toistakymmentä maahanmuuttajanaisten järjestöä.

Liitto auttaa haavoittuvassa asemassa ja syrjäytymisvaarassa olevia maahanmuuttajanaisia, -lapsia ja -tyttöjä 26 kielellä. Tavoite on madaltaa kynnystä hakea tukea kriisissä. Periaatteena on, että apua etsivän ei tarvitse juosta ovelta toiselle, vaan liitto pitää hänestä huolta kriisin ratkaisuun asti.

Voimavarakeskuksia on pääkaupunkiseudun lisäksi Kajaanissa, Kemissä ja Mikkelissä. Lisäksi Monika-Naiset liitto tarjoaa turva-

kotipalveluita ja sosiaalista toimintaa MoniNaisten Taloilla Helsingissä ja Mikkelissä.

MoniNaisten Talossa tavataan

MoniNaisten Talo järjestää kerhoja ja vertaistukiryhmiä syrjäytymisvaarassa oleville. Projektipäällikkö **Kaija Aspin** mukaan ryhmät antavat naisille rytmiä päivisiin, jotka muuten kuluisivat kotona ilman kontaktia toisiin ihmisiin.

Ohjaajat auttavat ymmärtämään tärkeitä toimintatapoja, esimerkiksi työnhakua ja yrittäjyyttä. Samalla harjoitellaan kursseilla opitun suomen kielen käyttötilanteita. Lisäksi tarjolla on liikuntaryhmä ja käsitöitä.

Kielitaidon parannuttua osa naisista on päässyt työharjoitteluun tai oppisopimusopiskelijoiksi.

Monika-Naiset liitolla on 36 palkattua työntekijää. Nasima Razmyarin mukaan liiton palvelujen kysyntä kasvaa jatkuvasti. Toiminta pyörii kuitenkin paljolti pienten ja määrä-aikaisten projektirahoitusten turvin.

MoniNaisten Talo -hanketta rahoittavat liiton lisäksi EU:n kotouttamisrahasto ja Suomen Kuntaliitto.

Kirsi Salo

Kuvat: Tomi Westerholm

MONIKA-NAISET LIITON TOIMINTA

- MoniNaisten Talot → päivätoimintaryhmiä ja vertaistukea
- Voimavarakeskukset → matalan kynnyksen palvelut väkivallan uhreille
- Mona-kodit → turvakodit hengenvaarassa oleville
- Monika-Naiset liitto → Koulutus, tiedottaminen ja vaikuttamistyö

Nopeasti kiinni uuteen maahan

Kotouttamislain uudistuksen tavoitteena on tukea aiempaa useamman maahanmuuttajan yksilöllistä ja perhekohtaista kotoutumista.

Eduskunta saa ensi keväänä käsiteltäväkseen uuden kotouttamislain, jonka linjauksia hiotaan parhaillaan.

Nykyinen laki on vanhentunut. Se valmisteltiin 1990-luvulla tilanteessa, jolloin merkittävä osa maahanmuuttajista tuli Suomeen humanitaarisin perustein eli kiintiöpakolaisina, turvapaikanhakijoina tai paluumuuttajina entisen Neuvostoliiton alueelta.

Humanitaarisen maahanmuuton osalta lakia pidetään melko toimivana edelleen, mutta runsaassa kymmenessä vuodessa sekä Suomi että maahanmuuton syyt ovat muuttuneet. Kotouttamislain toimeenpanoon ei myöskään ole kohdennettu voimavaroja. Puutteet ovat korostuneet maahanmuuton kasvaessa.

– Työvoiman maahanmuutto on lisääntynyt ja maahanmuutto perhesiteen perustella on huomattavasti yleisempää kuin humanitaarinen, neuvotteleva virkamies **Meri-Sisko Eskola** sisäasiainministeriöstä toteaa.

Koulutukseen nopeammin

Eduskunta sai syksyllä 2008 hallitukselta selonteon kotouttamislain uudistamisesta. Siinä käsiteltiin lain soveltamisalaa ja kotoutumista yleensä. Selvityksen pohjalta eduskunta päätti, että kotouttamislaki pitää uudistaa kokonaan.

Hanke käynnistyi huhtikuussa 2009 ja sitä valmistellaan kahdessa vaiheessa ensi kesään mennessä.

Voimassa olevan lain suurimpana ongelmana pidetään sitä, että työn tai opiskelujen perässä Suomeen tulleet ja perheet jäävät kokonaan kotouttamispalveluiden ulkopuolelle. Erityisesti lapsia, nuoria ja kotiin jääviä puolisoita nykylaki ei huomioi riittävästi. Moni lain piiriin kuuluvakin joutuu odottamaan kotoutumiskoulutukseen ja kieliopintoihin pääsyä, ja kotoutuminen viivästyy.

– Maahanmuuttajien työttömyys on muun muassa sen seurauksena kolminker-

tainen kantaväestöön verrattuna, Meri-Sisko Eskola huomauttaa.

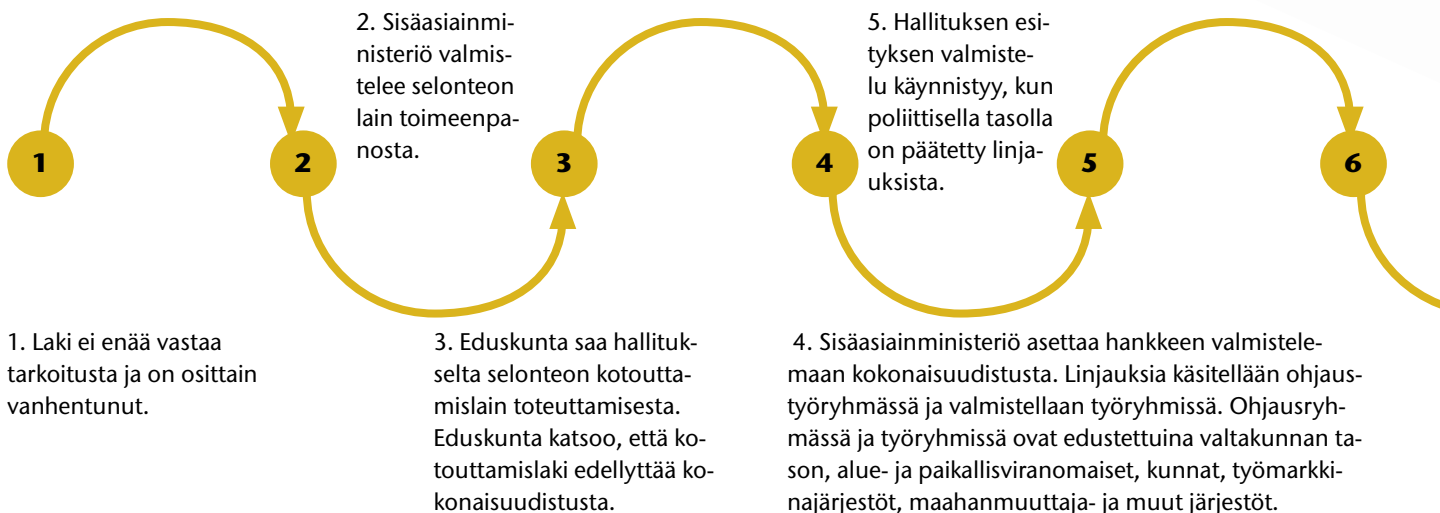
Tarpeellista olisi, että uusi laki ulotettaisiin ainakin osittain koskemaan kaikkia eri syistä Suomeen tulleita maahanmuuttajia, joiden arvellaan oleskelevan Suomessa vähintään vuoden. Kotoutumiskoulutus pitäisi turvata nykyistä useammalle, odotusaikoja lyhentää ja koulutukseen pääsyn olla joustavampaa.

Tavoitteena on, että lakiuudistuksen myötä kotoutumissuunnitelmien tekoa ja toimia voitaisiin nopeuttaa ja eri-ikäisille tehdä tarvittaessa omat suunnitelmat.

Kotoutumista arkeen

Meri-Sisko Eskolan mukaan nykyisessä laissa ei ole myöskään riittävästi huomioitu kotou-

Näin kotouttamislain uudistus etenee

Ensimmäinen vuosi tehokotoutusta

Kotouttamisen alkuvaihe tehostuu noin kymmenessä kunnassa, mikäli sisäasiainministeriön valmisteleva kokeilulakiesitys toteutuu. Lain poikkihallinnollisessa valmisteluryhmässä ovat olleet mukana STM, OPM ja TEM sekä Kuntaliitto. Ryhmä luovutti työssä marraskuun lopussa.

Nykyisin työ- ja elinkeinotoimiston alkukartoitukseen pääsyä joutuu odottamaan, eikä kaikkien maahanmuuttajien edes ole taroituksenmukaista olla niiden asiakkaina.

– Esimerkiksi lukutaidottomat tarvitsevat räätälöityä kotoutumiskoulutusta, kertoo ylitarkastaja **Sonja Hämäläinen** sisäasiainministeriöstä.

Mikäli esitys toteutuu, kaikille maahanmuuttajille lähetettäisiin alkuinfokirje, jossa kerrotaan Suomen koulutusmahdollisuuksista, eri järjestöistä ja arjen käytännöistä.

Sen jälkeen maahanmuuttajalle tehtäi-

siin moniammatillinen alkukartoitus, jossa olisivat tarvittaessa mukana sekä kunta että työvoimahallinto. Kartoituksen pohjalta tehty kotoutumissuunnitelma ohjaisi mahdollisimman nopeasti sopivalle kotoutumisen polulle.

– Ihmisten tilanteet vaihtelevat. Palveluja pitäisi voida räätälöidä tarpeiden mukaan.

Kokeilulain valmistelu kulkee rinnan kotouttamislain valmistelun kanssa. Jos rahoitus järjestyy, kokeilulakia pääsee testaamaan 6–10 kuntaa.

Kotoutumiskoulutuksen kehittämistä varten perustettaisiin asiantuntijatyöryhmä, jossa pohdittaisiin vuoden mittaisen intensiivikoulutuksen sisältöä ja organisointia. Kokeilulle perustettaisiin myös seurantaryhmä arvioimaan kokeilun tuloksia.

Katja Palhus

tumisen kaksisuuntaisuutta. Perus- ja maiden julkisten palvelujenkin järjestämistä ja viranomaisten yhteistyötä pitäisi parantaa vastaamaan muuttajien tarpeita. Kotoutuminen tapahtuu arjessa: päivähoidossa, koulussa ja työpaikoilla.

– Kaksisuuntaisuus koskee kaikkia viranomaisia, ei pelkästään työvoimaviranomaisia tai kunnan maahanmuuttokoordinaattoreita.

Marjo Mikola

6. Sisäasiainministeriö viimeistelee lakiesityksen ohjausryhmän tuella.

7

7. Hallitus antaa eduskunnalle esityksen uudeksi kotouttamislaki. Eduskunta hyväksyy tai hylkää sen.

Vauhtia turvapaikkapäätöksiin

Hallitus antoi marraskuussa eduskunnalle esityksen ulkomaalaislain muuttamiseksi. Muutosesitys perustuu keväällä laadittuun turvapaikkapolitiikkaa koskevaan selvitykseen. Esimerkiksi väärin henkilöllisyyttä tai perhesuhteita koskevien tietojen antamisesta voi seurata jatkossa perheenyhdistämishakemuksen epäminen.

Uudessa laissa säädetään myös siitä, milloin kasvattilapsi voidaan rinnastaa omaan lapseen.

– Aiemmin ehdotetusta perheenyhdistämisen asumisaikavelvoitteesta luovuttiin, koska sen nähtiin sisältävän muun muassa yhdenvertaisuusongelmia. Lisäksi oli nähtävissä valitusten merkittävä lisääntyminen, lainsäädäntöneuvos **Tiina Sinkkanen** sisäasiainministeriöstä kertoo.

Ulkomaalaislain muutosten tavoitteena on turvapaikkapäätösten nopeuttaminen ja väärinkäytösten ehkäiseminen. Lakiin lisätään säännökset iän selvittämisestä oikeuslääketieteellisin keinoin jos epäillään, ettei hakija kerro oikeaa ikäänsä. Vastaisuudessa oleskelulupaa perhesiteen perustella ei myönnetä, jos lapsi tulee täysi-ikäiseksi hakuprosessin aikana.

Alkuperäisehdotusta turvapaikanhakijan työnteko-oikeuden rajoittamisesta pidettiin hallinnon kannalta raskaana.

Matkustusasiakirjan omaava henkilö saa yhä tehdä töitä kolmen maassaolokuukauden jälkeen. Muut joutuvat odottamaan pidempään, kuusi kuukautta.

Marjo Mikola

Ruotsissa uudistetaan kotouttamisen käytäntöjä

Ruotsi haluaa nopeuttaa vasta maahantulleiden työllistymistä ja ruotsin kielen oppimista. Tämän toteutumiseksi hallitus on esittänyt uutta maahanmuuttoluotsi-mallia.

Tarkoitus on, että luotsi tukisi maahanmuuttajaa uudessa maassa kaikissa vastaan tulevissa elämäntilanteissa. Luotsit olisivat riippumattomia toimijoita, joiden joukosta maahanmuuttaja valitsisi omansa.

– Juridiset henkilöt voivat olla luotseja. Luotsitoimintaa voivat tarjota myös yksityiset yritykset tai yhdistykset, **Henrik Emilsson** Ruotsin integraatio- ja tasa-arvoministeriöstä selventää. Hän puhui aiheesta syksyllä Vaasassa pidetyssä pohjoismaisessa seminaarissa.

Luotsi työskentelisi työnvälitystoimiston toimeksiannosta ja yhdessä maahanmuutta-

jan kanssa tekisi hänelle kotoutumissuunnitelman. Luotsia tarjottaisiin kaikille tulijoille mahdollisimman pian oleskeluluvan saamisen jälkeen.

Ruotsin hallitus esittää, että uusi laki ja uudistukset tulisivat voimaan joulukuun 2010 alusta.

Kuntien vastuuta muutetaan

Ruotsissa kunnat vastaavat maahanmuuttajien alkuperähdytyksestä. Jokainen kunta on 1980-luvun alusta asti päättänyt itsenäisesti perähdytyksen sisällöstä ja osallistumiseen maksettavasta korvauksesta, joten käytännöt ovat maan eri osissa vaihdelleet.

Ensi vuodeksi kaavaillussa uudistuksessa työvoimaviranomaiset saisivat kuntien sijaan kokonaisvastuun maahanmuuttajien perähdytyksestä ja työllistämisen kustannuksista.

Jatkossa maahanmuuttajat saisivat korvausta vain aktiivisesta työllistämistoimiin osallistumisesta. Korvaus kannustaisi työntekoon ja työllisyyskoulutukseen osallistumiseen.

Kuntien vastuulle jäisi maahanmuuttajien asuminen ja lasten koulutus. Kuntia ei edelleenkään pakotettaisi vastaanottamaan pakolaisia.

Uutta on, että aikuiset, joille on tehty yksilöllinen kotoutumissuunnitelma, perähdy-

tettäisiin myös ruotsalaiseen yhteiskuntaan. Heille kerrottaisiin ruotsalaisista arvoista kuten demokratiasta, tasa-arvosta ja nuorten vapaudesta valita oma elämäntapansa. Nuoret saisivat samaa tietoa yhteiskunnasta koulussa.

Katja Palhus

Seminaari pohti osallisuutta

Pohjoismainen Tavoitteena osallisuus -seminaari järjestettiin loka-kuussa Vaasassa. Seminaarissa käsiteltiin kotoutumisen strategioita ja työllisyyden edistämistä. Seminaarin järjestivät yhteistyössä Pohjoismainen hyvinvointikeskus NVC, Vaasan kaupunki, Terveystien ja hyvinvoinnin laitos, SONet BOTNIA, BoWer ja Resurssirengas.

Vaasa on ottanut käyttöönsä hyviä käytäntöjä muista pohjoismaista. Kun kaupunkiin vuoden 2009 alussa perustettiin parin vuoden tauon jälkeen vastaanottokeskus, laitosasumisen sijaan kaikki 150 turvapaikanhakijaa sijoitettiin suoraan tavallisiin asuntoihin ja tasaisesti kaupungin eri osiin.

– Uskomme, että tämä hajasijoitusmalli edistää turvapaikanhakijan kotoutumista oleskeluluvan saamisen jälkeen, Vaasan sosiaali- ja terveysjohtaja **Juha Karvala** totesi seminaarissa.

Hollannissa tiukat kotouttamisvaatimukset

Kielteiset asenteet ulkomaalaisia kohtaan ovat lisääntyneet yli kolmen miljoonan maahanmuuttajataustaisen asukkaan Hollannissa. Maan maahanmuuttolait ovat selvästi tiukentuneet parin viime vuoden aikana. Hollannin maahanmuuttopolitiikkaa voikin kutsua restriktiiviseksi: muuttoa halutaan rajoittaa tiukkojen kotouttamisvaatimusten avulla.

Hollannissa on ollut runsaasti poliittista kuohuntaa. Asenteet maahanmuuttajia kohtaan ovat tiukentuneet muun muassa poliitikko **Pim Fortuynin** ja ohjaaja **Theo van Goghin** murhien takia. Esimerkiksi Van Goghin murhan jälkeen kansallismieliset tahot voimistuivat ja ääriliikkeet järjestivät mielenosoituksia.

Tuhansia euroja kursseihin

Hollannin kotouttamispolitiikan tavoitteena on, että uusi asukas oppii kielen ja tuntee maan kulttuurin, arvot ja normit. Maahanmuuttajien on vastattava itse kaikista kotou-

tumiseen liittyvistä kustannuksista. Vuodesta 2007 lähtien maahanmuuttajaa on vaadittu suorittamaan jo lähtömaassaan hollannin kielikoe. Kokeeseen valmistautumista varten myydään hintavaa dvd-kurssia.

Kaikilla oleskeluluvan saaneilla on kotoutumisvelvollisuus. 600-tuntisen kotoutumisohjelman päätteeksi suoritetaan kielitutkinto ja koe, jossa testataan hollannin kielen ja yhteiskunnan tuntemusta. EU-kansalaisilta, yli 65-vuotiailta ja ”tietyn kompetenssin omaavilta maahanmuuttajilta” testiä ei vaadita.

Kotouttamiskurssit on etsittävä ja maksettava itse. Kurssit voivat maksaa jopa 7 500 euroa. Hyväksytyt testin jälkeen voi hakea valtiolta palautuksena 70 prosenttia kuluistaan. Pakolaisille kurssit ovat maksuttomia.

Maahanmuuttaja voi joutua maksamaan sakkoa jopa 500 euroa, jos hän jättää tulematta kotouttamisohjelman aloitushaastatteluun tai ei läpäise kotoutumiskoetta säädettyssä ajassa.

Kuntien otettava pakolaisia

Pakolaisten vastaanottojärjestelmä on Hollannissa kaksivaiheinen. Ensimmäisessä vaiheessa turvapaikkapäätöstä odotetaan Suomen tapaan valmistautumis- ja kotoutumiskeskuk- sissa. Niissä asukkaille tarjotaan muun muassa hollannin kielen kursseja sekä maatietoa.

Toisessa vaiheessa pakolaisstatuksen saanut voi asua yksityisesti hänelle osoitetussa kunnassa. Kunnilla on velvollisuus ottaa tietty määrä pakolaisia. Kuntapaikan saaminen kestää keskimäärin puoli vuotta. Päätöstä odotetaan valmistautumis- ja kotoutumiskeskuk- sissa, ja kielteisen turvapaikkapäätök- sen saaneet siirretään palautuskeskukseen.

Lähde: Sisäasiainministeriön raportti

Tuomo Tarvas

Ranskassa tulija allekirjoittaa sopimuksen kotouttamisesta

Ranskan maahanmuuttopolitiikka tähtää siihen, että maahan tulisi mahdollisimman paljon korkeasti koulutettuja. **Raymond Prats** maahanmuuttoasioista vastaavasta ministeriöstä kertoo, että uusien asukkaiden toivotaan ottavan ahkerasti osaa maan taloudelliseen kehittämiseen.

Tulijoiden määrä on kasvanut nopeas-

ti. Identiteetistä ja siitä, miten pitkälle maahanmuuttajien on mahdollista se omaksua, käydään maassa vilkasta keskustelua.

Prats kertoo, että kaikkien Ranskaan muuttamista suunnittelevien on suoritettava koe, jossa selvitetään hakijan kielitaito ja yhteiskunnan arvojen tunteminen. Maahan saavuttuaan muuttajan on allekirjoit-

tava ”vastaanotto- ja integraatiosopimus”, joka edellyttää häntä osallistumaan yhteiskunnalliseen ja kielikoulutukseen. Kurssilla opetetaan ranskan kieltä ja kerrotaan muun muassa maan instituutioista, lainsäädännöstä sekä julkisista palveluista.

Viranomaisilla ei ole rangaistuksia kotouttamisesta laistaville. Oleskeluluvan uusiminen kuitenkin vaikeutuu, jos ei pääse läpi kielij- ja muista kokeista.

Turvapaikanhakijat saavat työskennellä aikaisintaan vuoden kuluttua maahantulon jälkeen. Jos turvapaikkahakemusta ei vielä ole hyväksytty, voi hakea tilapäistä työlupaa.

Turvapaikanhakijoilla on mahdollisuus reilun 300 euron kuukausittaiseen avustukseen. He voivat myös saada tukea sairaanhoito- ja lääkekustannuksiinsa.

Ne uhkaavat meitä

Maahanmuuttokeskustelussa pidetään sitkeästi yllä me-ne-asetelmaa.

Maahanmuuttajuus on vain osa ihmisen taustaa, mutta se tuodaan esille kuin se olisi tärkein määrittävä tekijä, Matleena Välinoro arvostelee.

Maahanmuuttajat saapuvat Suomeen, asettuvat tänne ja käyttävät yhteiskunnan palveluita, joita me kantasuomalaiset tuotamme ja rahoitamme. Sitten kerromme heille, miten Suomessa eletään ja he kuuntelevat passiivisesti.

Aivan näin mustavalkoinen ei tilanne ole, mutta miten sitä pitäisi parantaa?

Helsingin kaupungin maahanmuuttopolitiikassa lähdetään siitä, että maahanmuuttajiin suhtaudutaan samalla tavalla kuin keenen tahansa kuntalaiseen.

– Maahanmuuttajat ovat kaupungille samanlaisia asiakkaita kuin kaikki muutkin. Palvelujen lähtökohta on yhdenvertaisuus ja yhteinen helsinkiläisyys, maahanmuutto-osaston suunnittelija **Matleena Välinoro** sanoo.

Välinoron mukaan moni näkee tulijat usein vain maahanmuuttajuuden kautta. Kulttuuritaustan avulla yritetään selittää ihmisistä sellaisia asioita, joiden kanssa kulttuurilla ei välttämättä ole paljoakaan tekemistä.

Erottelu kantaväestön ja uussuomalais-

ten välillä pidetään yllä vetoamalla muuttamiseen sinänsä. Välinoro muistuttaa, että muualta tuleva muutto ei ole uusi ilmiö. Se on ollut jo satojen vuosien ajan tärkeä helsinkiläisyyttä määrittävä piirre.

Liian ongelmalähtöistä keskustelua

Matleena Välinoron mielestä maahanmuuttokeskustelussa ei pitäisi aina lähteä liikkeelle pahimmista skenaarioista.

– Esimerkiksi maahanmuuttajataustaisten ihmisten yrittäjyys on lisääntynyt. Tilannetta voisi myös parantaa viranomaisten ja tutkijoiden yhteistyöllä, Välinoro sanoo. Ajatushautomo Demos on järjestänyt Helsingissä tilaisuuksia, joissa on keskusteltu maahanmuuttoasioista uudesta näkökulmasta.

Tiedotusvälineitä on syytetty viime aikoina siitä, että ne ovat keskittyneet liikaa raportoimaan turvapaikanhakijoiden kasvaneista määristä. Välinoron mielestä turvapaikkaasioista ei ole kirjoitettu liikaa. Hän kuitenkin muistuttaa, että suurin osa maahanmuuttajista tulee maahan perheen, opiskeluiden tai työn takia.

Harjoituksia kuuntelemisesta

Maahanmuuttajien tietojen vähättely on rasismia, sanoo Salla Tuori. Sitä esiintyy myös monikulttuurisuustyössä.

**Kaikkeaa
helsinkiläisyyttä
määrittää
keskeisesti
muualta muutto.**

– Toimittajien pitäisi olla tarkempia käsitellessään eri ryhmiä.

Valvontaa verkkokeskusteluihin?

Välinoron mukaan ulkoa päin on tullut paineita, että viranomaiset ja tutkijat osallistuisivat enemmän esimerkiksi maahanmuuttoa arvosteleviin verkkokeskusteluihin ja oikosisivat mahdollisia väärinkäsityksiä. Helsingin kaupunki haluaisi, että keskustelua käytäisiin sen omilla foorumeilla, kuten kaupungin verkkosivuilla olevilla keskustelupalstoilla.

– Toistaiseksi kaupunki ei ole suunnitellut osallistuvansa yleisiin verkkokeskusteluihin.

Välinoro ehdottaa, että maahanmuuttokriittinen-käsite pitäisi ”vallata takaisin”. Käsite tulee Välinoron mukaan julkisissa ja yksityisissä keskusteluissa rasistisesti motivoituneita päämääriä. Miten käsite vallataan takaisin?

– Sitä täytyy yhdessä miettiä, suunnittelija sanoo.

**Teksti ja kuva: Tuomo Tarvas
Piiros: Kim Roukus**

Rasismi-sana kuulostaa pahalta, mutta tutkija **Salla Tuori** käyttäisi sitä nykyistä laajemmin. Hänen mukaansa rasismia ei ole vain aatteesta nouseva toiminta, kuten nimittely ja väkivalta. Rasismi piilee myös yhteiskunnan rakenteissa: koulujen, työpaikkojen ja naapurustojen eriarvoistavissa toimintatavoissa.

Tuorin väitöskirja monikulttuurisista kohtaamisista tarkastettiin Åbo Akademiin syyskuussa.

Väitöskirja perustuu pääasiassa Tuorin maahanmuuttajanaisten työllisyysprojektissa keräämään etnografiseen aineistoon. Se koostuu esimerkiksi seminaari- ja ohjausryhmäkeskusteluista.

Tieto tulkitaan tunteiksi

Tutkimusaineistossa rakenteellinen rasismi nousi esiin muun muassa maahanmuuttajien tiedon ohittamisena. Tuorin mukaan maahanmuuttajien kertomat asiat tulkitaan usein henkilökohtaisiksi kokemuksiksi ja tunteiksi eikä yleistettäväksi tiedoksi.

Tutkija kertoo esimerkin. Erään projektin maahanmuuttajataustainen työntekijä kertoi, että projektia koskeva tieto ei kulkenut hänelle. Siitä pääteltiin, että työntekijä oli loukkaantunut eikä suinkaan, että projektin käytännöissä olisi jotain korjattavaa.

Ohipuhumisessa ja kuuntelemattomuudessa on osittain kyse kulttuurisesta selkäre-pusta, jota me kaikki kannamme mukana-

me, Tuori selittää.

– Usein ajatellaan, että Suomi ei ole ollut kolonialistinen valtio. Kuitenkin monet kolonialismin ajattelutavat ovat levinneet tännekin ja näkyvät ajattelumme rakenteissa edelleen.

Vaikea paikka

Syrjiviä käytäntöjä esiintyy siis myös monikulttuurisuustyössä, jossa kaikki ovat sitoutuneet toimimaan rasismia vastaan. Salla Tuori myöntää, että omien syrjivien toimintatapojen tunnistaminen ja tunnistaminen voi olla maahanmuuttotyön tekijälle vaikeaa. Silti kannattaa yrittää.

Projekteissa voi kehittää käytäntöjä, jotka ehkäisevät vallan kasautumista etnisesti suomalaisten työntekijöiden käsiin. Eräässä itävaltalaisessa projektissa esimerkiksi päätettiin, että hankkeen kaksi syntyperäistä itävaltaista eivät saa tehdä päätöksiä yksin.

Maahanmuuttajien rasismikertomuksiin Tuori suosittelee avointa ”kerro lisää -asennetta”.

Tuori käsittelee väitöskirjassaan myös maahanmuuttajatyön projektimaailmaa. Suuri osa monikulttuurisuustyöstä tapahtuu projekteissa. Se merkitsee jatkuvaa raportointia, arvioimista ja valtavirtaistamista.

– Varsinaiselle tekemiselle ei jää kovin paljon aikaa.

Salla Tuori

Salla Tuori, 34, on yksi lokakuun lopussa ilmestyneen *En ole rasisti, mutta...* -teoksen toimittajista. Kirjassa analysoidaan nykyistä maahanmuuttokeskustelua, erityisesti ”maahanmuuttokriittisyyttä”.

Tuorin mielestä medialla olisi varaa parantaa omaa osuuttaan.

– Olisi hyvä, jos toimittajat tarkistaisivat useammin yleistäviä väitteitä, joita maahanmuuttokeskustelussa esitetään.

Tuori, Salla: *The Politics of Multicultural Encounters.*

Feminist Postcolonial Perspectives. Åbo Akademi, 2009.

Keskinen, Suvi; Rastas, Anna ja Tuori, Salla (toim.): *En ole rasisti, mutta...*

– Maahanmuutosta, monikulttuurisuudesta ja kritiikistä. Vastapaino 2009.

Oma ääni kuuluviin

Aamulehti alkoi julkaista kymmenen vuotta sitten maahanmuuttajien erikoissivua, mikä paransi merkittävästi heitä koskevaa uutisointia ja median asenneilmastoa.

Kun Somalian sisällissota kärjistyivät 1990-luvun lopulla ja Suomeen alkoi tulla Venäjän kautta somalialaisia turvapaikanhakijoita, Aamulehden kulttuuritoimituksen esimies **Maila-Katriina Tuominen** järkyttyi lehtien tavasta uutisoida asiasta.

– Kun lehdet kirjoittivat somalishokista,

ajattelin, että ei näin voida kirjoittaa, vaan on selvitettävä, miksi ihmiset joutuvat omasta maastaan lähtemään.

Kirjoittajilla vapaat kädet

Toukokuussa 1999 Tuominen sai Aamulehden silloiselta toiselta päätoimittajalta **Mat-**

ti Apuselta luvan alkaa koota kerran kuussa ilmestyvää maahanmuuttajat -sivua, joista ensimmäinen julkaistiin saman vuoden itenäisyyspäivänä.

– Halusin antaa Suomeen muuttaneille mahdollisuuden kertoa omalla äänellään ja ilman toimittajan tulkintaa, keitä he ovat ja mitä he ajattelevat.

Verkostojensa kautta Tuominen löysi kirjoittajia, jotka lähes kaikki kirjoittivat juttunsa suomeksi. Muun toimitustyönsä ohessa Tuominen vastasi yksin sivujen kokoamisesta ja editoinnista. Kirjoittajat saivat vapaasti käsitellä itselleen tärkeitä asioita. He valottivat elämäänsä Suomessa ja oman kotimaansa tilannetta tamperelaisille aivan uudesta näkökulmasta.

Koska kirjoittajissa oli paljon ammattilaisia, Tuominen tarkoituksena oli auttaa heitä myös saamaan työtä suomalaisissa tiedotusvälineissä. Muualta tulleiden on hänen mukaansa edelleen vaikea päästä takäläisiin toimitusyhteisöihin, jotka vaativat täydellistä suomen kielen taitoa. Editoinnin kun valitetaan olevan liian työlästä, vaikka jokainen toimitus editoi päivittäin suomalaistenkin tekstejä.

– Toisesta maasta kotoisin oleva toimittajahan voi antaa jutulle tuoreen näkökulman.

Tiedonjulkistamispalkinto

Jotkut Tuominen löytämistä kirjoittajista onnistuivat saamaan jalansijaa suomalaisessa mediassa. Petroskoista kotoisin oleva kirjailija **Raija-Liisa Mäkelä** ja Iranissa syntynyt toimittaja **Zuzan Rasulzade** ovat loistavia kolumnisteja. Tansanialainen toimittaja **Hiklosch Ogola** kirjoittaa asiantuntevia artikkeleita Afrikan ympäristöasioista, ja zimbabwelainen opettaja-toimittaja **Percy Mashaire** on perehtynyt muun muassa Euroopan maahanmuuttopolitiikkaan. Monitoriinkin piirtänyt italialainen graafikko **Fabrizio Scarpatti** kuului sivujen avustajiin, ja vapaat toimit-

Tapa kirjoittaa maahanmuuttajista on kehittynyt 10 viime vuoden aikana, sanoo kulttuuri- ja ihmisoikeustoimittaja Maila-Katriina Tuominen.

Pakolaisten VYÖRY täytti Suomen

tajat **Shukri Omar** ja **Wali Hashi** tekevät ansiokkaita TV-dokumentteja.

Sivut nostivat Aamulehden profiilia. Sekä lehti että Tuominen saivat kiitosta työministeriöltä, ja Tuominen palkittiin muun muassa Valtion tiedonjulkistamispalkinnolla ja Suomen Kuvalehden journalistipalkinnolla. Vähitellen muutkin tiedotusvälineet kiinnostuivat maahanmuuttajista. Sivut ilmestyivät vuoteen 2007 asti, jolloin Aamulehdessä tehtyjen rakenteellisten muutosten vuoksi niiden tekeminen yhden ihmisen voimin olisi ollut hankalaa.

Ihmisoikeusasiat lähellä sydäntä

Maahanmuuttajat-sivuja on tutkittu muun muassa Tampereen yliopistossa. Maila-Katriina Tuominen mielestä tiedotusvälineiden tapa kirjoittaa maahanmuuttajista on kymmenen vuoden aikana selvästi muuttunut. Asioita pohditaan enemmän eri näkökulmista ja maahanmuuttajat esitetään myös toimijoina, ei vain ongelmina.

– Mutta edelleen mediaa rasittaa rasismi. Otsikoihin nostetaan herkästi jutusta se, mikä myy, vaikka se ei vastaisi ollenkaan jutun sisältöä.

Kulttuuri- ja ihmisoikeustoimittaja Maila-Katriina Tuominen jää eläkkeelle ensi vuoden alussa. Hän on ollut erittäin tuottelias toimittaja, ja kulttuurin lisäksi hän on kirjoittanut paljon myös ihmisoikeusasioista. Tuominen kiittelee antoisaa työuraansa Aamulehdessä.

– Olen saanut tehdä mielenkiintoista työtä ja kirjoittaa asioista, jotka ovat kaikkien ihmisoikeuksien kannalta tärkeitä.

Tuominen on myös pidetty ja arvostettu opettaja ja kouluttaja. Tätä työtä hän jatkaa eläkkeelle päästyäänkin. Lisäksi hän aikoo osallistua vapaaehtoistyöhön erilaisissa ihmisoikeuksia edistävissä hankkeissa.

Teksti ja kuva: lita Kettunen

Keskustelu vilkastunut mielipidepalstoilla

Uhkakuvilla ja negatiivisilla näkökulmilla ylittyy uutiskynnys. Niihin kilpistyy myös maahanmuuttokeskustelu. Nyt debatointiin ottaa osaa yhä useampi osapuoli, mutta tuleeko keskusteluun uusia näkökulmia?

Tampereen yliopiston tutkijat **Reeta Pöyhkäri** ja **Anna Simola** ovat tutkineet maahanmuuttoaiheen käsittelyä mediassa. He erottavat uutisoinneista tiettyjä trendejä, mutta myös ilmiöt, jotka loistavat poissaolollaan. 1990-luvulla hallitseva aihe oli pakolaisuus. Vaikka maahanmuutto Suomeen oli kansainvälisellä tasolla vähäistä, mediassa käytettiin ilmaisuja ”pakolaisten virta” tai ”vyöry”.

– Kielikuvat luonnonmullistuksesta viestivät uhasta ja hallitsemattomasta maahanmuutosta Suomeen, Pöyhkäri kuvailee. Vastaavia ilmaisuja näkee vielä nykyisinkin uutisissa, ja ilmiö liittyy uutisoinnin tapoihin

suosia värikkäitä ilmaisuja, jollainen on myös esimerkiksi eläkepommi-sana.

2000-luvun lopulla mediakeskusteluun nousi käsite ”työperäinen maahanmuutto”. Keskusteluun tuli aiempaa myönteisempi, kansallista etua painottava hyötynäkökulma. Toisaalta myös tässä keskustelussa esiintyi uhkakuvia halpatyövoimasta, joka valtaa suomalaiset työmarkkinat. – Monissa maissa ja vuosikymmenestä toiseen uutisoinnissa toistuvat samat stereotyyppit. Silloin tulee mieleen, eikö tässä maailmassa mikään muutu, Simola miettii.

Toisaalta yksinkertaistamisen pelisäännöt ymmärtää, kun muistaa, että lehtien yh-

tenä tavoitteena on herättää lukijan huomio ja myydä. Lisäksi maahanmuutto ilmiönä on monimutkainen. Entistä haastavammaksi uutisoinnin tekee se, että politiikkaa kehitetään kansainvälisemmästä perspektiivistä kuin aikaisemmin. Aihe vaatii toimittajilta laaja-alaista asioiden seuraamista, lainsäädännön ja sopimusten tuntemista sekä oikeiden asiantuntijakontaktien löytämistä. Ei mikään helppo tehtävä?

Kriitikoiden nousu julkisuuteen

Syksyllä 2008 keskusteluissa tapahtui selkeä käänne. Media omaksui nopeasti käsitteen ”maahanmuuttokriittinen”. Kriitikot saivat runsaasti huomiota. Heidän kommenttejaan on leimannut uhkakuvien korostami-

nen, pakolaisuuden syiden kyseenalaistaminen ja väite siitä, että keskustelua maahanmuutosta vaiennetaan.

– Myös kirkko on eräällä tavalla näkynyt maahanmuuttopolitiikan kriitikkona – tosin hyvin eri tavalla kuin varsinaiset kriitikot, Pöyhtäri arvioi. Kirkko on osallistunut keskusteluun ottamalla kantaa yksittäisiin turvapaikkapäätöksiin ja yleisemmin koko turvapaikkakeskusteluun humanitaaristen perustelujen puolesta.

Maahanmuuttokriittinen keskustelu jatkuu edelleen vilkkaasti, mutta tutkijaparin mielestä vallitsee epäselvyys siitä, kenen tulisi vastata kritiikkiin. Usein tv-keskusteluihin kutsutaan mukaan maahanmuuttajataustaisia henkilöitä, vaikka maahanmuuttokriitikoiden kommentointi kohdistuu heidän itsensä mukaan lähinnä Suomen maahanmuuttopolitiikkaan.

– Asetelma on omituinen, sillä paikalle pitäisi kutsua keskustelemaan henkilöitä, jotka tästä poliitikkasta vastaavat, Simola pohtii.

Monipuolisempaa keskustelua

Anna Simolan ja Reeta Pöyhtärin mukaan tänä vuonna on alkanut näkyä enemmän myös maahanmuuttokritiikkiä kritisovia puheenvuoroja. Esimerkiksi kansalaisjärjestöt ovat alkaneet reagoida keskusteluun.

– Silmiinpistävää on ollut se, miten paljon aiheita koskevat mielipidekirjoitukset ovat lisääntyneet. Kuitenkin virallista, poliittista maahanmuuttokeskustelua käydään melko vähän. Monet poliitikot ovat lähinnä tyytyneet toistelemaan, että aiheesta on voitava keskustella, Pöyhtäri toteaa.

Journalistiliiton syksyllä järjestämässä seminaarissa ehdotettiin, että uussuomalaisia journalisteja tulisi palkata enemmän toimituksiin. Maahanmuuttajien keskuudesta löytyy monipuolista tiedotusosaamista ja laajaja kontaktiverkostoja. Lisäksi asiantuntijat ja puolueiden edustajat voisivat tehdä rohkeita keskustelunaloituksia, jolloin vastuu ei olisi vain maahanmuuttokriitikoilla. On myös tärkeää kertoa, miksi ja miten päätöksiä tehdään. Simolan ja Pöyhtärin mielestä mediat voisivat osallistua keskusteluun aktiivisemmin ja miettiä omaa rooliaan muutenkin kuin vain muiden näkökulmien välittäjänä.

Kaisa Huikuri

Facebookissa keskustelua omalla nimellä

Suosittu keskusteluryhmä Facebookissa on ”Autetaan rasisti-ystävämme avaruuteen”.

Ryhmään on rekisteröitynyt reilu 20 000 henkilöä ja keskustelua käydään puolesta ja vastaan. Moni osallistujista on ryhmässä omalla nimellään valokuvan kera ilman piilottelua nimenmerkin taakse. Ryhmän perusteena on vastustaa rasismia. Facebookissa on myös lukuisia muita maahanmuuttoon liittyviä ryhmiä. Jossain pohditaan miksi poliitikko puhuu mediasa kunniamurhasta, kun Suomesa polttavaksi ongelmaksi koetaan pikemminkin työttömyys ja kielitaidon oppiminen. Monessa ryhmässä keskustelu on tyrehtynyt ensimmäisten puheenvaustien jälkeen ja jäseniä on kertynyt vain kourallinen.

Manifesti vapaan liikkuvuuden puolesta

Vapaaliikkuvuus.net -sivuston viestinä on, että kaikilla ihmisillä on oltava vapaus liikkua ja asettua asumaan minne he haluavat. Verkosto kerää sivuilleen tietoa suomalaisten maahanmuuttoviranomaisten toiminnasta ja päätöksistä ja kertoo tukevansa siirtolaisten kamppailuja oikeuksiensa puolesta.

– Haluamme tuoda esille niitä siirtolaisuuteen liittyvien tapahtumien ja kamppailujen taustoja, jotka muuten jäävät pimentoon, sivuilla tiedotetaan. Keskustelumahdollisuutta sivustolla ei ole, mutta halukkaat voivat tilata uutiskirjettä.

VÄLehtinen

Mitä mediassa on esillä vähemmän?

Maahanmuuttajat tavallisina kansalaisina

- Esiintyminen kuvavalinnoissa ja haastatteluissa muista syistä kuin synnyintaustan takia.

Rasismien vaikutukset ihmisten elämään

- Erityisesti piilossa olevat rasismien muodot, kokemukset niistä ja miten ne konkreettisesti vaikuttavat ihmisten elämään. Tällainen keskustelu on hedelmällisempää kuin sen pohtiminen, onko esimerkiksi joku yksittäinen henkilö rasisti vai ei.

Maastamuutto

- Miksi ja minne lähdetään.

Kansalaisjournalismia verkossa

Verkko haastaa perinteisiä viestintäinstituutioita. Sen roolia on alettu pohtia jopa viidentenä valtiomahtina.

Vaikka verkkokeskusteluita käydään intensiivisesti, niiden pohjalta ei voi tehdä yleisiä johtopäätöksiä ”näin suomalaiset ajattelevat”. Kyseessä on tietty joukko ihmisiä, jotka käyt-

tävät paljon aikaa internetissä ja osallistuvat aktiivisesti nettikeskusteluihin. Mediat, tutkijat ja viranomaiset kuitenkin seuraavat, mistä bittiavaruudessa puhutaan. Tässä lyhyitä

esittelyitä joistakin maahanmuuttoa käsittelevistä sivustoista.

Maahanmuuttokriitikoiden **Hommaforum**

Hommaforumin jäsenet puhuvat kansanliikkeestä, jonka yhteinen nimittäjä on maahanmuuttokriittisyys.

Kukaan ei näytä tietävän mistä Hommaforum -internetsivusto on saanut nimensä. Se tiedetään, että sivusto juontuu Perussuoma-

laisten Helsingin kaupunginvaltuutetun **Jussi Halla-ahon** blogin palautelaatikosta. Palautelaatikossa monikulttuurikriittisten mielipiteiden vaihto oli niin vilkasta, että aktiiviset loivat oman keskustelufoorumin.

Ihmisoikeusliiton yhdenvertaisuuden asiantuntija **Milla Aaltonen** on syksyn aikana tutkinut työnsä puolesta Homman keskusteluketjuja. Aaltonen ei halua leimata yhteisöä rasistiseksi, vaikka joukkoon mahtuu monenlaisia kirjoituksia.

– Keskustelu on kohtuullisen laadukasta. Aitoa dialogia sivuilta ei kuitenkaan löydy, koska samanmielisten keskustelu näyttää hallitsevan kirjoittelua.

Media muiden joukossa?

Milla Aaltosen mukaan Hommaforum on

yksi media muiden joukossa, jonka sisältöä maahanmuuttaja-asioiden kanssa työskentelevien kannattaa seurata. Samoilla linjoilla on Turun yliopiston kotimaisen kirjallisuuden lehtori **Olli Löytty**. Löytty osallistui foorumin keskusteluihin, kun häntä pyydettiin kommentoimaan eräässä kirjassa esittämää väitettä.

– Jäsenet pitivät siitä, että vastasin, ja keskustelu muuttui sen myötä asialliseksi. Ehkä onnistuin kyseenalaistamaan edes vähäsen foorumilla vallitsevaa stereotyyppistä käsitystä monikulttuurisuuden tutkijoista.

11.11.2009 keskustelusivustolla oli yhteensä 243 102 viestiä 8 628 aiheesta. Kirjoittajia oli 3 436.

Tuula Ainasoja

Hommawatch tarkkailee hommaforumia

Hommaforum sai elokuussa eräänlaisen vahtikoiran eli Hommawatchin. Blogin ylläpitäjät poimivat Hommaforumilta rasistisiksi koemansa kirjoitukset ja julkaisivat ne sellaisenaan.

– Hommaforum väittää edustavansa asiallista maahanmuuttokeskustelua. Se on kuitenkin lähinnä internetrasistien mätäpaise ja huonon maun tyyssija. Tämä blogi todistaa sen, blogin ylläpitäjät toteavat sivuillaan. Tekijätiimi esittäytyy nimimerkillä ”Joukko huolestuneita kansalaisia”.

Opetusministeriöstä uusia linjauksia

Uudet linjaukset yhtenäistävät maahanmuuttopolitiikkaa opetusministeriössä ja sen toimialoilla.

Koulutuspolitiikan osalta linjauksissa korostetaan muun muassa oppimisvalmiuksien parantamista, suomen ja ruotsin kielen opetuksen vahvistamista ja maahanmuuttajataustaisten opettajien koulutuksen kehittämistä.

Myös maahanmuuttajien valmiuksia toimia monikulttuurisessa yhteiskunnassa tulisi

vahvistaa ja omaa kulttuuria, identiteettiä ja kieltä tukea. Kansalaisjärjestöille tulisi turvata riittävät toimintaedellytykset kotoutumisen ja hyvinvoinnin parantamiseksi.

Maahanmuuttajien tarpeista pyritään huolehtimaan ensisijaisesti osana koulutuksen, kulttuurin, liikunnan ja nuorisotyön normaaleja järjestelmiä.

Kuntakorvauksia korotetaan

Vastaanottokeskuksissa odottaa tällä hetkellä kuntapaikkaa noin 350 myönteisen oleskelulupapäätöksen saanutta. Valtio maksaa kunnille korvausta niiden vastaanottamista pakolaisista. Heidän sijoittamisensa kuntiin on kuitenkin kangerrellut. Yhtenä syynä on pidetty korvauksen määrää, joka ei ole kattanut vastaanotosta aiheutuneita kustannuksia.

Ensi vuoden talousarvioehdotuksessa kuntakorvauksia on nostettu kymmenellä prosentilla. Laskennallisten korvausten lisäksi kunnille korvataan pakolaisten vastaanotosta aiheutuvia kuluja, kuten kunnan antaman toimeentulo-/kotoutumistuen kustannukset kolmelta vuodelta, kunnan järjestämän tulkkipalvelun kustannukset ja alaikäisen ilman huoltajaa saapuneen asumisen, hoidon ja huolenpidon kustannukset. Kunnalle korvataan muut erityisistä syistä aiheu-

tuneet kustannukset enintään kymmeneltä vuodelta. Korotuksen jälkeen alle 7-vuotiaiden lasten korvaus olisi 6 845 euroa ja sitä vanhempien 2 090 euroa vuodessa.

Helsingin kaupungin maahanmuuttoasioiden johtaja **Annika Forsander** uskoo, että vieläkin isompi korotus motivoisi kuntia enemmän.

– Ajamme yhdessä Kuntaliiton kanssa 50 prosentin korotusta.

Hän muistuttaa, että sosiaalityön ja valmistavan opetuksen lisäksi vastaanottoon kuuluu paljon muutakin. Kunnan vastaanottamat pakolaiset ovat yhdenvertaisesti oikeutettuja samoihin palveluihin kuin muutkin kuntalaiset. Ensimmäisten vuosien ajan he kuitenkin käyttävät enemmän palveluita kuin keskivertokuntalaiset, myös muita kuin erityisiä maahanmuuttajapalveluita.

Migrissä lomakeuudistuksia

Maahanmuuttovirasto uudistaa oleskelulupa- ja kansalaisuuslomakkeensa 11. tammikuuta. Poliisi ja edustustot voivat ottaa vastaan myös vanhoilla lomakkeilla tehtyjä hakemuksia 28. helmikuuta saakka.

Uusia lomakkeita on huomattavasti aiempaa enemmän, koska jokaiselle hakuperusteelle tulee oma asiakohtainen lomakkeensa. Esimerkiksi opiskelija hakee oleskelulupaa eri lomakkeella kuin perheenjäsen. Kunkin lomakkeen kysymykset on räätälöity kyseiselle hakijaryhmälle, mikä vähentää täydennyspyyntöjen tarvetta. Oikean lomakkeen valintaa helpotetaan selkeällä ohjeistuksella.

Uudet lomakkeet tukevat sähköistä asiankäsitelyä UMA-järjestelmässä. Skannausohjelma lukee lomakkeiden tiettyjä kenttiä ja viivakoodit sekä tuo tietoja lomakkeelta suoraan UMA:an vireillepanon yhteydessä. Siten asiakkaan lomakkeelle kirjattua tietoa ei enää tarvitse syöttää järjestelmään käsin.

Muutoksesta tiedotetaan maahanmuuttoasioiden toimintakäsikirja Manussa sekä Maahanmuuttoviraston verkkosivuilla www.migri.fi, jossa myös uudet lomakkeet julkaistaan.

Maahanmuuton rahoitus kasvoi

Maahanmuuton määrärahat nousevat vuoden 2010 talousarviossa. Lisäyksellä vastataan muun muassa kasvavaan tarpeeseen tukea kuntia pakolaisten vastaanotossa.

Sisäasiainministeriön ensi vuoden budjetissa on varattu noin 168 miljoonaa euroa maahanmuuton kustannuksiin. Vuoden 2008 tilinpäätöksessä vastaava summa oli noin 99 miljoonaa euroa. Maahanmuuttoviraston toimintaan on budjetoitu vajaa 17 miljoonaa euroa.

Ensi vuonna valtio tukee kuntia pakolaisten kuntiin sijoittumisessa arviolta 79 miljoonalla eurolla.

Pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanoton kustannuksiksi on arvioitu noin 71 miljoonaa euroa. Kuntien ja järjestöjen ylläpitämille vastaanottokeskuksille on tarkoitettu 57 miljoonaa ja valtion vastaanottokeskuksille 13 miljoonaa euroa. Yksityismajoitusten kustannuksiin on varattu neljä miljoonaa. Rahaa käytetään myös esimerkiksi ihmiskaupan uhrien auttamiseen, tulkkauspalveluihin ja dna-testien kustannuksiin.

Kotouttamisen haasteisiin tartutaan

Kotoutuminen ei ole aina helppoa. Toisille se sujuu itsestään, toiset tarvitsevat tukea. Otetaan pari esimerkkiä. EU-kansalainen saapuu Suomeen valmiin työpaikan perässä. Puolisokin lähtee mukaan, lapset myös. Kansainvälinen firma on hankkinut asunnon. Työntekijä puhuu töissään englantia ja opettelee suomea siinä sivussa. Puoliso sen sijaan jää kotiin, mutta löytää ystäviä niin suomalaisista kuin ulkomaalaista. Kielenä säilyy kuitenkin pääasiallisesti englantia.

Toinen esimerkki: Turvapaikanhakija saapuu Suomeen. Hän odottaa hakemuksensa käsittelyä vastaanottokeskuksessa lähes vuoden verran. Samaan aikaan hän opiskelee suomea. Oleskeluluvan saatuaan hän muuttaa paikkakunnalle, jossa jo asuu samasta maasta tulleita. Ammattikoulutusta hänellä ei ole ja suomenkielen taitokin on jäänyt heikoksi. Hän turhautuu, kun töitä ei löydy ja opiskelupaikkaa ei saa. Kotoutumissuunnitelma on tehty, mutta se etenee hitaasti: kurssi siellä, toinen täällä.

Molempiin tilanteisiin tulisi uudessa kotouttamislaissa puuttua, sillä molemmissa esimerkeissä kotouttamisessa on puutteita. Työntekijän kohdalla myös perheen tarpeet pitäisi huomioida ja kotiin jäävää puolisoa kannustaa hankkiutumaan kielikoulutukseen. Turvapaikanhakijan kohdalla ensi vaiheen kotouttaminen jää liian heikoille ja hän ajautuu välitilaan, josta ei pääse eteenpäin.

Tulevassa kotouttamislaissa tullaan puuttuman juuri näihin solmukohtiin. Kotouttamislaki tulee koskemaan kaikkia maahanmuuttajia riippumatta maahantulon perusteesta. Tavoite on, että kaikki käyvät läpi alkuvaiheen informaation, jonka perusteella heidät ohjataan tarvittaessa alkukartoitukseen. Mutta vain tarvittaessa, sillä kaikki eivät apua tarvitse. Näin meillä on kontaktipinta kaikkiin maahanmuuttajiin, ja pystymme antamaan heille perustietoa helposti.

Alkukartoituksen jälkeen maahanmuuttaja ohjataan tehokkaasti kotoutumisen polulle: kieliopintoihin, koulutukseen, työharjoitteluun tai töihin. Ensivaiheen kotouttamiseen tulee saada tehokkuutta. Työelämän ulkopuolella jääville, usein siis kotona lapsia hoitaville naisille, tulee tehdä oma polkunsä, jotta he eivät jää yhteiskunnan ulkopuolelle. Maahanmuuttajille tehtävä kotouttamissuunnitelma tulisi tehdä viranomaisia sitovaksi. Korostan myös viranomaisten ja kolmannen sektorin yhteistyön parantamista ja tehostamista.

Tulen voimakkaasti ajamaan kotouttamislain uudistamista eteenpäin. Suomen etsikoaika on nyt. Hyvällä kotouttamisella pystymme taklaamaan maahanmuuton haasteet.

Astrid Thors
Maahanmuutto- ja eurooppaministeri

Tulen voimakkaasti ajamaan kotouttamislain uudistamista.

Maatietoa hakemassa

Suomalaisryhmä loi verkostoja Afganistanissa.

Katukuvassa ei näy sotilaita, mutta poliisi-autojen varustukseen kuuluu konekivääri. Turvatoimista huolimatta Afganistanin pääkaupunki Kabul näyttää viettävän rauhallista pikkukaupunkimaista elämää, kertovat Maahanmuuttoviraston tutkija **Antero Leitzinger** ja ylitarkastaja **Pekka Martin**.

Suomalainen viranomaisryhmä kävi tutustumassa maan tilanteeseen syys-lokuun vaihteessa. Leitzingerin ja Martinin lisäksi ryhmään kuuluivat turvapaikkayksikön Oulun tulosalueen johtaja **Ritva Jyrkkä** ja komisario **Liisa Lintuluoto** ulkomalaispoliisista.

Kahden viikon aikana he haastattelivat yhteensä kahtakymmentä edustustojen, viranomaisten ja järjestöjen edustajaa sekä jututtivat paikallisia kauppiaita ja asukkaita Kabu-

Afganistanissa eliniänodote on 44,6 vuotta.

FAKTA

Afganistan

- pääkaupunki Kabul
- väkiluku arviolta 28,4 miljoonaa
- viralliset kielet dari ja pashtu
- uskonto islam (80 prosenttia sunneja)
- eliniänodote 44,6 vuotta
- afganistanilaisia turvapaikanhakijoita tammi-syyskuussa 2009 yhteensä 330

Lähteet: The World Factbook (CIA), Tilastokeskus, Maahanmuuttovirasto, YK:n pakolaisjärjestö UNHCR:n verkkotilastot

Suomalaisryhmä haastatteli Afganistanin turvallisuusasiain sisäministeriä. Kuvassa Antero Leitzinger, Pekka Martin, ministeri J. Mönir Mangal, Liisa Lintuluoto ja Ritva Jyrkkä.

lissa. Tarkoitus oli luoda yhteyksiä ja selvittää, millaista tietoa näiltä voi jatkossa saada.

Turvallisuus vaihtelee

Päällimmäinen kiinnostuksen aihe oli turvallisuustilanne. Eräänä yönä kauempana kaupungissa räjähti pommi, mutta suomalaiset eivät kokeneet turvattomuutta.

Kokemusta ei Leitzingerin mukaan voi silti yleistää, koska riskit koskevat eri ihmisiä eri tavalla. Vuosittain sadattuhannet afganistanilaiset jättävät maansa. Tänä vuonna 330 afganistanilaista on hakenut turvapaikkaa Suomesta. Määrä on kolminkertaistunut kahdessa vuodessa.

Totta vai tuntumaa?

Pekka Martin kiittelee ryhmän tulkkia, joka onnistui luomaan keskusteluihin rennon ilmapiirin. Joskus oli kuitenkin vaikea päätellä, perustuvatko vastaukset faktoihin vai muttu-tuntumaan.

Tilastoja oli vaikea saada, ja Leitzingerin mukaan ne olivat epäluotettavia. Samat asiat oli kyseltävä ristiin eri ihmisiltä, sillä lähtöiden tarkoituksiperistä ei voinut aina olla varma. Paikallisten viranomaiset välttelivät ystävällisesti arkoja aiheita.

Matka oli osa Euroopan paluurahaston rahoittamaa hanketta, jossa kehitetään Afganistania koskeva maatietolähdejärjestelmä viranomaiskäyttöön.

Maatiedon keruu tukee turvapaikkayksikön päätöksentekoa sekä kansalaisuuden myöntämistä. Kontaktien avulla voidaan selvittää asiakirjojen aitoutta, päivämääriä tai kulttuurieroista johtuvia tietokatkoja.

Kirsi Salo

Kuvat: Pekka Martin

Piilorasismiin vaikea puuttua

Etnisten suhteiden neuvottelukunta järjesti keskustelutilaisuuden, jossa julkistettiin ”En ole rasisti, mutta...” -pamfletti. Myös rasistiset viharikokset sekä piilorasismi puhuttivat.

ETNON puheenjohtaja **Ritva Viljanen** totesi tilaisuuden avaussanoissa, että pamfletti on tärkeä puheenvuoro rasismia vastaan. Kirjan toimittajien **Anna Rastaa**n, **Suvi Keskinen** ja **Salla Tuorin** tavoitteena on, että teos analysoi uhkakuvia painottavia puheenvuoroja ja haastaa maahanmuuttokriittiseksi nimettyä keskustelua.

Maahanmuuttokeskusteluissa on oleellista tunnistaa ero politiikan kritisoinnin ja rasismien välillä. Viljasen mielestä kysymys rasismista on tärkeä, sillä EU:n perusoikeus-turvaviraston tutkimuksen mukaan esimerkiksi afrikkalaiset kohtaavat eniten rasismia Italiassa, Maltalla ja Suomessa.

– Rasismi hyökkää sellaisia yhteiskunnan perusarvoja vastaan, kuten yhdenvertaisuus, syrjimättömyys ja suvaitsevaisuus. Kyse ei ole vain naapurien nahistelusta, vaan rasismi halveksii moniarvoisen länsimaisen demokrati-an keskeisiä arvoja ja alentaa toisten ihmisten ihmisarvoa, Ritva Viljanen arvioi.

Rikosilmoitusten käsittely ontuu

Monikulttuurisuus moninaistaa suomalaisen ja pohjoismaisen yhteiskunnan perinteitä ja arvoja. Maahanmuuttoon liittyvän keskustelun ohella esiintyy myös aggressiivisempia ilmauksia ja rasismia, josta kertovat poliisin kirjaamat rikosepäilyt ja syrjintäkantelut.

Tutkija **Laura Peutere** poliisiammattikorkeakoulusta kertoi rasistisia rikoksia koskevista selvityksistä.

– Viharikosten tilastointia on tänä vuonna kehitetty. Viharikoksiksi määritellään rasististen rikosten lisäksi rikokset, jotka on tehty uhrin uskonnollisen vakaumuksen, vammaisuuden tai seksuaalisen tai sukupuolisen suuntautumisen takia, Peutere totesi.

Poliisiammattikorkeakoulussa tehtiin vuonna 2008 tutkimus siitä, miten rasistisia piirteitä sisältävät rikosepäilyt etenevät rikosprosessissa. Yllättävää oli se, miten rikosilmoitusten käsittely on edennyt.

Eduskunta on säätänyt, että rangaistuksen tulee olla kovempi, mikäli rikos on kohdistettu henkilöön tiettyyn ryhmään kuulumisen vuoksi ja koskee ”heikompa ryhmää” esimerkiksi seksuaalivähemmistöjä tai tiettyihin etnisiin ryhmiin kuuluvia. Rasistisia piirteitä sisältävät rikokset, kuten pahoinpitelyt, ovat kuitenkin edenneet rikosprosessissa tavallisina rikostapauksina ilman, että eduskunnan säättämää ohjetta rangaistuksesta olisi sovellettu.

Lisätietoa vuoden lopussa

Selvityksen tulos synnytti keskustelua ETNON jäsenistössä. Kokouksessa pohdittiin, miten rikosten syiden kirjaamista tai tiedonvälitystä tulisi parantaa.

Keskustelussa nostettiin esiin myös kokemus siitä, että viranomaistaholta voi joskus ilmetä ns. piilorasismia. Maahanmuuttaja voi kokea sen pahemmaksi kuin arjen tasolla kuulemansa huutelun tai muun avoimen syrjinnän. Keskustelu piilorasismista on myös hankalaa, koska ilmiön laajuudesta ja muodoista ei ole tarkempaa tietoa. Laura Peutere totesi, että rasistisista rikoksista ja niiden määrästä tullaan joka tapauksessa julkistamaan lisätietoa joulukuussa.

Kaisa Huikuri

Kulttuuri tutuksi taiteen keinoin

Tekemällä uudet asiat hahmottuvat käytännössä.

Espoon työväenopiston luku- ja kirjoitustaidottomien kurssilla opiskellaan kerran viikossa kädentaitoja. Huopa taipuu koristeiksi, koruiksi ja heijastimiksi, kun kuudesta eri kulttuurista Suomeen tulleet maahanmuuttajanaiset huovuttavat eläimiä, kukkia ja sydämiä.

– Käsillä tekemisen avulla on mahdollista hahmottaa asioita konkreettisesti, opettaja **Pia Bergman** kertoo.

– Kun yhteistä kieltä ei ole, se pakottaa puhumaan suomea. Tekemisen kautta ryhmään kuulumisen tunne vahvistuu ja osallistujat kertoilevat itsestään vapaammin.

Suomen puhuminen on vaikeaa, kirjoittaminen vielä vaikeampaa, toteaa kurssin oppilas **Servet Bayhuman**. Opintojakso aktivoi.

– En halua istua vain kotona. Monipuolisuus on tällä kurssilla ollut hienointa. Olen oppinut paljon uusia sanoja.

Kurssi on tarkoitettu vain naisille, sillä tavat ja uskonto rajoittavat monien osallistujien toimintaan, jossa on mukana miehiä. Opiskelijat ovat muun muassa ommelleet kassin, värjänneet kankaita ja tutustuneet käsityöperinteeseen.

Ihmiset ja kulttuurit kohtaavat

Taideaineita käytetään Espoossa kotoutumisen vauhdittajana laajemminkin.

Helmikuussa työväenopistossa alkoi en-

simmäinen kotoutumiskoulutus, johon kuuluu muun muassa musiikkia ja kuvataidetta. Tavoitteena on tukea maahanmuuttajien kasvua suomalaisen yhteiskunnan jäseniksi.

– Ajatuksena on kulttuurinen kotoutuminen taiteen keinoin. Taideopetus on hyvin vastavuroista, ihminen on siinä läsnä kokonaisuena, työväenopiston kuvataidettiin vastaava **Minna Kattelus** kertoo.

Taiteen avulla tutustutaan länsimaiseen elämäntapaan ja käsitykseen ihmisyydestä. Vuoden kestävän kotoutumiskoulutuksen aloitti helmikuussa parikymmentä 3–7 kuukautta sitten Suomeen tullutta ihmistä 17 eri maasta.

– Kuvallisen ilmaisun kautta voidaan käsitellä tunteita, joita ihmisille on herännyt

uuden kulttuurin kohtaamisessa. Taiteellisia lahjoja ilmaisuun ei tarvita.

Oppilaat piirsivät sarjakuvia ja maalasivat.

Ensimmäisen kurssin aiheena oli Kalevala, jonka teemat ovat yleismaailmallisia. Ateneumissa olleen Kalevala-näyttelyn kautta suomalaiset tavat, kulttuuri ja taide tulivat tutuiksi.

– Kalevalan arkkityyppisten henkilöiden kautta keskusteluissa tuli jännästi esille myös yhteiskuntaan ja täällä olemiseen liittyviä asioita jokamiehen oikeuksista lähtien, Kattelus kertoo.

Marjo Mikola

Kuvat: Markus Sommers

Kun suunnittelet kulttuuritoimintaa:

- Kulttuuri, mistä osallistujat tulevat: Ota selvää etukäteen, mistä osallistujat olisivat kiinnostuneita ja mitä he ehdottomasti eivät halua tehdä.
- Naisten vaikeus osallistua: Lasten hoidon järjestelyt.
- Ohjelman joustavuus: Ohjelma pitää saada elää osallistujien toiveiden mukaan. Jos kurssilainen haluaa näyttää tai kertoa, miten joku asia tehdään hänen kulttuurissaan, sen pitäisi olla mahdollista.

(Kaisa Widenoja-Oladapo, hyviä käytäntöjä Kassandrasta)

FAKTA

Uusi näkökulma kotoutumiseen

Kotoutuminen taiteen keinoin on suhteellisen uusi ajatus Suomessa. Yleensä kotoutumiskoulutuksessa on keskitytty tiedolliseen puoleen eli kieliopintoihin ja arjessa pärjäämiseen.

Kassandra ry on edistänyt vuodesta 2002 eri kulttuuriryhmien naisten kotoutumista taiteen avulla ja pyrkinyt aktivoi-

maan heitä toimintaan. Totutusta poiketen naisille ei tarjota valmiita opintokokonaisuuksia.

– Otamme heidät mukaan suunnittelemaan tapahtumia ja työpajoja. Se sitouttaa paremmin mukaan, projektikoordinaattori **Kaisa Widenoja-Oladapo** kertoo.

Hän vetää EU:n kotouttamisrahaston

tukemaa Koivu ja tähti -projektiä, jonka tiimoilta eri puolilla Helsinkiä on järjestetty muun muassa tanssia, kuvataidetta sekä ilmaisia yhdistettynä suomen opetukseen.

Tilaisuudet ovat maksuttomia, ja ne on tarkoitettu kaikille eri-ikäisille maahanmuuttajataustaisille naisille.

Edullisempia opintoja erityisryhmille

Opetushallitus myöntää vapaan sivistystyön oppilaitoksille valtionavustusta eli ”opintoseteleitä”.

Kansalaisopistot, kansanopistot, kesäyliopistot ja opistokeskukset voivat hakea avustusta, jolla ne voivat poistaa tai alentaa erityisryhmien kuten maahanmuuttajien, ei kuitenkaan turvapaikanhakijoiden opintomaksuja. Muita tukevia ovat muun muassa työttömät ja yli 63-vuotiaat.

Tuki saattaa olla niin pieni, että se ei riitä kaikille halukkaille, jolloin tuettavat oppilaspaikat täytetään hakujärjestyksessä.

– Taide vahvistaa identiteettiä, kun naiset löytävät itsestään uutta voimaa ja osaamista.

Maahanmuuttajat eivät toimi vain keskenään vaan yhdessä toistensa ja kantasuomalaisten kanssa, Widenoja-Oladapo sanoo.

Osana Koivu ja tähti -projektia on jär-

jestetty erilaisia työpajoja, joiden vetäjät ovat itsekin uussuomalaisia.

– Kun ohjaajat kertovat, miten he ovat onnistuneet elämässään Suomessa, he inspiroivat osallistujia esimerkillään.

Tämän lehden sivulla 7 haastatellun kirjailija **Tao Linin** mukaan taide auttaa taiteilijaa itseäänkin kotoutumaan.

– Taiteilija sopeutuu uuteen ympäristöön helpommin. Hänkin kohtaa ongelmia, mutta avoin mieli auttaa hakemaan ratkaisua, kokeilemaan, taistelemaan ma-sennusta vastaan.

Suomi vuonna 2030

Demos Helsingin ja Ajatuspaja e2:n puheenvuoro ”Samoilla lauteilla” kuvaa arkea ja juhlaa vuoden 2030 Suomessa.

Suomen todellinen tulevaisuuden valinta ei ole, haluammeko maahanmuuttoa, vaan miksi eri ihmiset haluavat asua täällä ja uurastaa tämän yhteiskunnan rakentamisen eteen. Parempi arki on muutakin kuin elintarvikeketjun slogan. Lasten koulu, oman äidinkielen opetus, tasa-arvoinen kohtelu työnhaussa ja puolison työllistyminen ovat kovimman tason resurssi- ja elinkeinopolitiikkaa.

Jutila, Karina; Laitio, Tommi; Mokka, Roope; Neuvonen, Aleks ja Riala, Maria: Samoilla lauteilla 2030. Raportti löytyy osoitteesta www.demos.fi/files/Samoilla_lauteilla_2030.pdf

Suomalaisena, venäläisenä ja kolmantena

Olga Davydova tarkastelee venäjänkielisten maahanmuuttajien elämää. Tutkimuksessa yhdistyvät muun muassa perhehistoriat, maahanmuuttajien käsitykset suomalaisuudesta ja venäläisyydestä, Suomen maahanmuuttopolitiikka ja sen muutokset sekä neuvostoaikaiset ja nykyvenäläiset käsitykset kansallisuudesta.

Davydova, Olga: Etnisyysdiskursseja transnationaalissa tilassa. Jyväskylän yliopisto. 2009.

Kulttuurien kohtaaminen asiakastyössä

Väitöskirjassa tarkastellaan suomalaisten virkailijoiden valmiuksia kohdata kulttuurisesti erilaisiksi kokemiaan asiakkaita. Tutkimuksessa esitellään malli, jota työyhteisöt voivat käyttää kehittäessään kulttuurien välisen työn valmiuksiaan.

Hammar-Suutari, Sari: Asiakkaana erilaisuus - Kulttuurien välisen viranomaistoiminnan etnografia. Jyväskylän yliopisto. 2009.

Johtaminen monikulttuurisessa koulussa

Katri Kuukka tarkastelee rehtorin eettistä johtamista monikulttuurisessa koulussa. Monikulttuurisessa koulussa rehtorien haasteet liittyvät muun muassa oppilaiden oppimiseen ja opetussuunnitelman tavoitteiden saavuttamiseen, etnis-kulttuurisiin tulkintoihin ja vuorovaikutukseen.

Kuukka, Katri: Rehtorin eettinen johtaminen monikulttuurisessa koulussa. ”Sen yhteisen hyvän löytäminen”. Tampereen yliopisto. 2009.

Naisten muuttoliikkeestä Suomen ja Viron välillä

Suomalaisten ja virolaisten äitien kokemukset maahanmuutosta ovat hyvin erilaisia. Pääasiallinen tutkimuskysymys on: Mitkä tekijät vaikuttavat maahanmuuttajanaisten sosiaalisten suhteiden muodostumiseen?

Hyvönen, Heli: Lähellä, mutta niin kaukana. Tutkimus naisten muuttoliikkeestä Suomen ja uudelleen itsenäistyneen Viron välillä. Helsingin yliopisto. 2009.

Liikunta yhdistää

Maahanmuuttajien vapaa-ajan mieltymykset ovat yllättävän samanlaisia kuin valtaväestön. Maantieteellisestä taustasta, iästä, sukupuolesta ja muista taustatekijöistä riippumatta ylivoimaisesti suosituin vapaa-ajan harrastus on liikunta. Vasta tämän jälkeen tulevat muut harrastukset, kuten kulttuuri- ja taide.

Eri ryhmien välillä ei ole suuria eroja harrastamisaktiivisuudessa, mutta pakolaistautaiset, etenkin islamilaisista maista Suomeen muuttaneet jäävät muita yleisemmin virkistys- ja kulttuuripalveluiden ulkopuolelle.

Joronen, Tuula (toim.): Maahanmuuttajien vapaa-aika ja kulttuuripalvelut pääkaupunkiseudulla. Helsingin kaupungin tietokeskus. 2009.

Apua oppimisvaikeuksiin

Kaksi- ja monikielisten oppimisvaikeuksien tunnistaminen on usein vaikeaa, koska tutkittua tietoa ja soveltuvia menetelmiä on niukasti. Maahanmuuttajien oppimisvaikeudet -kirja sisältää uutta tietoa muun muassa oppimisvaikeuksien tunnistamisesta, kielellisistä vaikeuksista ja oppimisen tuesta sekä traumaattisten kokemusten vaikutuksista eri-ikäisten oppimiseen.

Söderling, Ismo; Nissilä, Leena ja Sarlin, Hanna-Mari (toim.): Maahanmuuttajien oppimisvaikeudet. Opetushallitus. 2009.

Monipuolisesti islamista

Uudessa teoksessa islam ei näyttäydä pelkästään Lähi-itään paikannettavana, hierarkkisenä tai yhtenäisenä ilmiönä. Siinä islamia lähestytään dynaamisten ja yli rajojen muodostuvien verkostojen avulla, mikä tuo esiin nykyisten islamilaisten kulttuurien moniulotteisuuden.

Kirjassa pohditaan al-Qaidan edustamaa islamilaista terrorismia ja tarkastellaan Muhammed-pilakuvien aiheuttamaa kriisiä. Esiin nousee myös islamilaisen identiteetin epäyhtenäisyys eli islamin valtaviiran suhde yhä moninaisempiin ”vaihtoehtoisin ääniin”.

Linjakumpu, Aini: Islamin globaalit verkostot. Vastapaino. 2009.

MONITORI

16. vuosikerta

Ilmestyy neljä kertaa vuodessa

Edelliset osoitteessa www.monitori-lehti.fi

Julkaisija ja kustantaja

Sisäasiainministeriö

PL 26, 00023 VALTIONEUVOSTO

Toimitusneuvosto

Pentti Visanen, pj, sisäasiainministeriö

Kaisa Huikuri, sisäasiainministeriö

Veikko Pyykkönen, sisäasiainministeriö

Eлина Setälä, sisäasiainministeriö

Sinikka Keskinen, sisäasiainministeriö

Hanna Lukkari, Maahanmuuttovirasto

Kai Koivumäki, työ- ja elinkeinoministeriö

Arja Tiirikainen, Uudenmaan TE-keskus

Tuula Kanerva, opetusministeriö

Sanna Penttinen, Opetushallitus

Keijo Sahrman, Suomen Kuntaliitto

Meri-Sisko Eskola, sisäasiainministeriö

Sari Haavisto, ETNO

Aleksis Kouros, SixDegrees -lehti

Eлина Huhta, Infopankki

Vastaava päätoimittaja

Kaisa Huikuri, sisäasiainministeriö

monitori@intermin.fi

Toimitussihteeri

Natasha Petrell, Unionimedia Oy

natasha.petrell@unionimedia.fi

Tilaukset ja osoitteenmuutokset

Sisäasiainministeriö

Monitori-lehti/Kaisa Huikuri

PL 26, 00023 VALTIONEUVOSTO

monitori@intermin.fi

Puhelin (09) 1604 2358

Lehden tilaaminen on maksutonta.

Julkaisuehdot

Lehti pidättää itselleen oikeuden päättää julkaistavasta aineistosta. Toimitus ei vastaa lehdelle pyytämättä lähetetyn materiaalin säilyttämisestä eikä palauttamisesta.

Lainaaminen

Lehden sisältö on vapaasti lainattavissa lähde mainiten. Jos lainaus koskee koko artikkelia, on otettava yhteys päätoimittajaan.

Ulkoasu

Maarit Kattilakoski, Unionimedia Oy

Painos

15 000

Painopaikka

Painoyhtymä Oy, Porvoo 2009

ISSN 1237-0029

Kannen kuvitus

Kim Roukus

Turvapaikanhaku ja kuntiin sijoittuminen puhuttivat

Teemanumero turvapaikanhausta ja yksintulleista nuorista sai runsaasti positiivista palautetta. Kommentteissa todettiin, että lehti tarjosi kattavan ja havainnollistavan infopaketin aiheesta. Palautteissa todettiin muun muassa näin: ”Siinä oli niin paljon hyvää perusasiaa, että sitä voi käyttää monessa luennossakin runkona.”

Teema myös puhutti. Erityisesti siirtyminen vastaanottokeskuksesta kunnan asukkaaksi olisi ansainnut jonkun mielestä tarkemman kuvauksen. Eräs lukija ehdotti jatkoaihetta: ”Missään ei kerrota siitä, kuinka vaikea tilanne on kunnissa, kun kunnissa ei ole ei ole resursseja vastaanottaa ja kotouttaa heitä suunnitelmien mukaan.”

Palautteissa kiinnostavimmaksi jutuksi nousi selkeästi Lammin vastaanottokeskuksen johtajan **Rajkumar Sabanadesan** haastattelu ja hänen polkunsa turvapaikanhakijasta opintojen kautta työelämään.

Palautearvonnan voitti **Kristiina Ranta** Masalasta. Hän saa palkinnoksi heijastinliivin ja **Fabrizio Scarpatin** Hirviö-sarjakuva-albumin.

LUKIJAKUVA

Monitorin lukija: Per Ehrstén

Olen töissä sisäasiainministeriön poliisiosastolla poliisitarkastajana. Vastuualueeseeni kuuluvat turvapaikka-asiat, maasta poistamiset sekä laittoman maahantulon ja ihmiskaupan torjunta eli yleisesti ottaen poliisin valtakunnalliset ulkomaalaisasiat lupahallintoa lukuun ottamatta.

Työhöni kuuluu maahanmuuttoon liittyvien asioiden seuraaminen eri medioista. Monitori on mielestäni laadukkaan näköinen, ja lehden jutut ovat kiinnostavia ja monipuolisia.

Olen työskennellyt poliisissa maahanmuuttoasioiden parissa 36 vuotta. On mielenkiintoista ja hyödyllistä lukea, mitä eri yhteistyökumppanit näistä asioista kertovat. Lehdestä on helppo ottaa talteen artikkeleja, joihin haluan palata myöhemmin.

Viime numerossa erityisesti turvapaikkahakemusprosessiin liittyvät kirjoitukset kiinnostivat. Kokonaisuus oli onnistunut.

Tällä hetkellä minua askarruttavat juuri turvapaikka-asiat sekä laittoman maahanmuuton torjunta. Tulijoiden määrä on kasvanut, ja iso kysymys on, miten poliisi jatkossa selviää omasta osuudestaan turvapaikkahakemusprosessissa.

Viranomaisten yhteistyötä tulisi edelleen tehostaa, ja poliisissa sisäisiä prosesseja joudutaan tarkastamaan.

Marjo Mikola

Kuva: Tuomo Tarvas

Miika Nousiaisen tulkintoja suomalaisuudesta: jässikkä ja pehmomies

Menestyksekkään Vadelmavenepakolaineen (2007) jälkeen **Miika Nousiaisen** toinen romaani, Maaninkavaara, ilmestyi syksyllä. Siinä missä Vadelmavenepakolainen kertoi suomalaisesta miehestä, joka on niin ihastunut Ruotsiin, että päättää tehdä itsestään ruotsa-

laisen, Maaninkavaaran pääosissa on juokseminen.

Täydellisesti juoksemisen maailmaan seonnut viisikymppinen Martti menettää lahjakkaan poikansa ja alkaa valmentaa tytarestään huippujuoksijaa. Martti ei näe äärimmäisyyksiin menevissä, räökkäävisä harjoitteissaan mitään väärää. Hän vihaa laiskottelua ja mukavuudenhalua. Esimerkiksi sähly ei ole hänen mielestään oikeaa urheilua, koska sen harrastajilla on liian hauskaa.

Martti hakee innoitusta **Paavo Nurmesta** sekä muista suomalaisista juoksijaikoneista. Tytär

haluaisi elää normaalia teinin elämää, mutta kun suomalainen mies on jotain saanut päähänsä, hänen päätään ei käännetä.

Samaa peräänantamattomuutta näkyy Vadelmavenepakolaisessa: kun mies on päättänyt ”ryhtyä ruotsalaiseksi”, niin hän tekee kaikkensa sen eteen. Muuttaa jopa nimensä Mikael Anderssoniksi. Päätäväisyydestä huolimatta Nousiaisen kirjojen päähenkilöt ovat toistensa vastakohtia. Ruotsia ihailleva Mikko Virtanen vihaa Maaninkavaaran Martin edustamaa suomalaista juroutta ja tunteettomuutta. Sen sijaan Mikko rakastaa ruotsalaista sosiaalisuutta, pehmeyttä ja perhekeskisyyttä.

Mikko Virtanen todennäköisesti tutustuisi mielellään maahanmuuttajiin, Martti taas ei. Tosin on hänkin haaveillut, että tytär Heidi menisi naimisiin kenialaisen kirjeystävän kanssa. He voisivat juosta yhdessä ja tehdä nopeita lapsia.

Tuomo Tarvas

Saitko tästä numerosta hyödyllistä tietoa?
Haluaisitko ehdottaa juttuaihetta?
Lähetä toimitukselle palautetta ja osallistu arvontaan osoitteessa www.intermin.fi/monitori

Anna

palautetta

Monitori-lehdestä

www.intermin.fi/monitori

MONITORI

Maahanmuuttoasioista poikkihallinnollisesti

- Sisäasiainministeriö www.intermin.fi ● Työ- ja elinkeinoministeriö www.tem.fi ● Opetusministeriö www.minedu.fi
- Oikeusministeriö www.om.fi ● Opetushallitus www.oph.fi ● Maahanmuuttovirasto www.migri.fi
- Uudenmaan TE-keskus www.te-keskus.fi ● Suomen Kuntaliitto www.kunnat.net

ISSN 1237-0029